

Sipoon kunta

Arviointikertomus 2023

3.6.2024

Sisällys

1.	Johdanto	3
1.1.	Tarkastuslautakunnan tehtävät	4
1.2.	Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja toiminta	4
1.3.	Tilintarkastus.....	5
2.	Vuoden 2022 arviointikertomuksen käsittely.....	6
3.	Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2023.....	6
3.1.	Tarkastuslautakunnan arvio talouden suunnittelukaudesta	8
4.	Toiminnan sitovien tavoitteiden toteutuminen vuonna 2023.....	9
4.1.	Konsernipalvelut	10
4.1.1	Talousoalvelut	12
4.1.2	Hallintopalvelut	12
4.1.3	Henkilöstöpalvelut.....	13
4.1.4	Digipalvelut.....	15
4.2	Varhaiskasvatuspalvelut.....	16
4.3	Koulutustuspalvelut.....	17
4.4	Arki ja vapaa-ajan palvelut	19
4.4.1	HYTE palvelut.....	22
4.4.2	Palveluverkkoselvitys.....	23
4.4.3	Työ- ja elinkeinopalvelut	24
4.5	Yhdyskunta ja ympäristö	25
5.	Sipoon Vesi liikelaitos.....	32
6.	Sipoon kuntakonsernin tytäryhtiöt.....	33
6.1.	Oy Sipoon Jäähalli – Sibbo Ishall Ab	34
6.2.	Keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt Sipoon Jussaksentie 14, Sipoon Jussaksentie 18, ja Asunto Oy Tiltalhti	35
7.	Tarkastuslautakunnan muita huomioita	36
7.1.	Sisäinen tarkastus ja sisäinen valvonta ja riskienhallinta	36
7.2.	Määrärahan ylitys	38
8.	Loppusanat.....	39
9.	Allekirjoitukset.....	39

1. Johdanto

Tarkastuslautakunnan terveiset kuntalaisille

Vuosi 2023 oli ensimmäinen toimintavuosi kunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen jälkeen. Vaikka SOTE toiminta siirtyi kunnalta pois jää kunnalle kuitenkin tärkeä rooli hyvinvoinnin edistäjänä kunnassa. Kunnan organisaatorakenneuudistus astui voimaan toukokuussa 2023. Kunnan toimintakate pieneni miltei puolella. Kunnan taloudellista tulosta voi tulkita hyväksi, joskin se jäi edellisvuodesta reippaasti. Valtuusto hyväksyi merkittäviä asutuskaavoja, jotka tähtäävät vastaamaan tulevaisuuden kasvukysyntään. Palveluverkkotyö valmistui viimein vuoden lopulla. Loppuvuodesta kunta teki tärkeitä strategisia päätöksiä. Lokakuussa valtuusto hyväksyi syksyllä sopimuksen TE-palveluiden järjestämisestä yhdessä Keravan kaupungin kanssa vuodesta 2025 alkaen. Joulukuussa kunta solmi kunnanhallituksen päätöksen mukaisesti viisivuotisen yhteistyösopimuksen Islantilaisen Planet Youth -järjestön kanssa lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisen mallista, mikä toimii ns. Sateenvarjona koko kunnan lasten ja nuorten hyvinvoinnin pitkäjänteiseksi kehittämiseksi. Kunnan tilaama sisäinen tarkastus paljasti merkittäviä puutteita päivittäistavarahankintojen prosessissa, jonka johdosta kunnan johtoryhmällä ei ollut muuta vaihtoehtoa kuin tehdä ripeitä toimenpiteitä heti alkuvuodesta 2024. Selkeä ryhdyntö paikka johtamisessa, omien prosessien tarkastelemisessa ja tärkeiden ohjeiden jalkauttamisessa osastokohtaisesti läpi kuntaorganisaation.

Tarkastuslautakunnan erityisiä huomioita vuodesta 2023:

- Uusi kuntarakenne ilman SOTEA käynnistyi mutta se ei poista kunnan tärkeintä tehtävää edistää kuntaisten hyvinvointia
- Kunnan uuden organisaatorakenteen käynnistys vei aikaa ja vaati omaksumista
- Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyö etsi paikkaansa
- Päätös tehtiin TE toiminnan yhteensovittamisesta Keravan kaupungin kanssa
- Sisäinen tarkastus paljasti merkittäviä puutteita kunnan yritys- ja maksuaikakorttien käytössä usean vuoden ajalta, eivätkä olleet hyväksyttävällä tasolla ja vaati välittömiä korjaavia toimenpiteitä
- Henkilöstön sairaspöissaolujen määrä väheni
- Asukaskasvun näkökulmasta jäätettiin tavoitteesta
- Merkittäviä omakoti- ja pientalo kaavoja hyväksyttiin
- Henkilöstön rekrytointihaasteet ovat kunnalle edelleen haaste ja riski
- Kiinteistövero korottui 1 prosentista 1,3 prosenttiin Suomen hallituksen päätöksen mukaisesti.
- Kunnan taloudellinen tulos oli hyvä, vaikkakin maanmyyntitulot jäivät budjetoidusta
- Sitovien tavoitteiden toteuma jäi vaatimattomaksi

1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Sipoon kunnan vuoden 2023 hallinto ja talous on tarkastettu kuntalain ja kunnan hallintosäännön mukaisesti. Tarkastuslautakunnan tehtävät määritellään kuntalain 121 §:n mukaan seuraavasti:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kuntalain mukaan kunnanhallitus antaa kunnanvaltuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

1.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja toiminta

Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2023 aikana yhteensä xx kertaa. Tarkastuslautakunnasta Laura Laakso ja Thomas Sundström osallistuivat 6.3.2023 Keravan kaupungin Tarkastuslautakunnan järjestämään KUUMA-seudun tarkastuslautakunnille suunnattuun yhteiseen BDO Audiator Oy:n johdettuun koulutustilaisuuteen Keravalla. Arviointitehtävänsä toteuttamiseksi lautakunta on kuullut kokouksissaan viranhaltijoita ja esittänyt viranhaltijoille ja luottamushenkilöille kirjallisia tietopyyntöjä. Lisäksi tarkastuslautakunta on seurannut tilintarkastuksen tarkastussuunnitelman toteutumista ja pitänyt yllä viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden sidonnaisuusrekisteriä. Julkaistut sidonnaisuusilmoitukset ovat luettavissa kunnan verkkosivuilla <https://www.sipoo.fi/palvelu/sidonnaisuudet/>.

Tarkastuslautakunta tarkastaa ilmoitukset ennen tiedon viemistä rekisteriin ja yleiseen tietoverkkoon.

Tarkastuslautakunta haluaa muistuttaa johtavia viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä ajantasaisten sidonnaisuusilmoitusten jättämisestä.

Kunnanvaltuuston 30.8.2021 (§ 67) valitseman tarkastuslautakunnan kokoonpanoon tuli vuoden 2023 aikana muutos. Maria von Flittner valittiin kunnanhallituksen varajäseneksi, jonka myötä hänelle myönnettiin ero Tarkastuslautakunnasta ja hänen tilalleen kunnanvaltuusto valitsi Danita Westphalin uudeksi jäseneksi Tarkastuslautakuntaan. Tarkastuslautakunta haluaa kiittää Maria von Flittneriä ansiokkaasta työpanoksestaan tarkastuslautakunnassa ja toivottaa Danita Westphalin tervetulleeksi tarkastuslautakunnan jäseneksi.

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Thomas Sundström, puheenjohtaja	Ann-Christin Nokelainen
Markus Söderqvist, varapuheenjohtaja	Anders Backström
Maria von Flittner 4.9.2023 asti Danita Westphal 4.9.2023 alkaen	Maria Thelen
Laura Laakso	Harri Lehtonen
Timo Bonsdorff	Jarkko Haverinen

Tarkastuslautakunnan päätöksenteko on tapahtunut puheenjohtajan selostuksen pohjalta ja päätökset on tehty yksimielisesti lautakunnan jäsenten kesken. Pöytäkirjanpitäjänä on toiminut Ville Kähkönen KPMG:ltä.

Tarkastuslautakunta on laatinut vuosittaisen arviointikertomuksensa kunnanvaltuustolle vuodelta 2023. Arviointi on perustunut pöytäkirjatietoihin, vuoden 2023 tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa esitettyihin tietoihin, tilintarkastajan yhteistyöhön, viranhaltijoiden haastatteluihin sekä viranhaltijoille ja kunnanvaltuutetuille esitettyihin kirjallisiin tiedusteluihin. Tarkastuslautakunta päivitti arviointisuunnitelmaansa syksyllä 2023. Arviointikertomuksen sisällöstä ja kannanotoista päättää tarkastuslautakunta yhdessä. Tarkastuslautakunta on seurannut myös tilintarkastussuunnitelman toteutumista.

Tarkastuslautakunta esittää valtuuston päätettäväksi, että kunnanhallitus ja valiokunnat ottaisivat huomioon toiminnassaan arviointikertomuksessa esitetyt suositukset ja havainnot, ja antavat lokakuun 2024 loppuun mennessä lausunnon valtuustolle, mihin toimenpiteisiin esitettyjen suositusten ja havaintojen johdosta on ryhdytty.

1.3. Tilintarkastus

Kunnan vuoden 2023 hallinto ja talous on tarkastettu kuntalain ja kunnan hallintosäännön mukaisesti. Lakisääteisten tilintarkastuspäivien lukumäärä on arviolta 37 tarkastuspäivää. Sen lisäksi tulevat lautakunnan sihteerintehtävät ja mahdollisesti ostettavat asiantuntijapalvelut. Tilintarkastusyhteisö antaa lautakunnalle kirjallisia ja suullisia raportteja tarpeen mukaan. Tilintarkastuskertomus annetaan tilinpäätöksen tarkastamisen jälkeen valtuustolle.

Tilintarkastusyhteisönä tilikausilla 2021-2024 toimii KPMG Oy Ab. Kunnanvaltuusto teki hankintapäätöksen 24.5.2021 (§ 55). Päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, HT, CIA Martin Slotte.

Tilintarkastaja on raportoinut tarkastuslautakunnalle tarkastussuunnitelman toteutumisesta. Tilintarkastaja on antanut tarkastuslautakunnalle vuoden 2023 tilintarkastuksesta kaksi kirjallista raporttia. Nämä raportit ovat lisäksi toimitettu kunnanjohtajalle, talousjohtajalle ja laskentapäällikölle.

2. Vuoden 2022 arviointikertomuksen käsittely

Kunnanhallitus on antanut lausunnon vastineista vuoden 2022 arviointikertomuksen perusteella. Lausunto valmistui syyskuun lopussa ja on käsitelty kunnanhallituksen kokouksessa 11.9.2023. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt kunnanhallituksen antaman lausunnon vuoden 2022 arviointikertomuksesta 2.10.2023. Tarkastuslautakunta on kokouksessaan 10.10.2023 käsitellyt valtuuston hyväksymän kunnanhallituksen lausunnon. Tarkastuslautakunta kiittää kunnanhallitusta vuoden 2022 arviointikertomuksen vastineesta. Vastineihin oli pääosin vastattu varsin pitkin sanakääntein.

Tarkastuslautakunnan mielestä olisi kuitenkin toivottavaa terästää konkretiaa toimenpidekuvauksissa, eli mitä tehdään, milloin tehdään ja kuka tekee. Näin vältetään liialliselta yleistämisestä passiivimuodossa, kuten esim ryhdytään, otetaan huomioon jne.

Tarkastuslautakunta ei havainnut vuoden 2023 tilinpäätöksessä, että ostoja olisi pilkottu pienempiin osiin paremman läpinäkyvyyden vuoksi, kuten vuoden 2022 arviointikertomuksen vastineessa luvattiin huomioida vuoden 2023 tilinpäätöksessä.

3. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2023

Vuosi 2023 oli ensimmäinen toimintavuosi kunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen jälkeen. Kunnan toimintakate pieneni vuoden 2022 tilinpäätöksen 120,4 miljoonasta eurosta 67,8 miljoonaan euroon vuonna 2023. Myös kunnan nettomenot vähenivät 52,6 miljoonaa euroa, eli 43,7 prosenttia verrattuna vuoteen 2022. Uudistuksen jälkeen kunnan kaikista nettomenoista hieman yli puolet syntyivät koulutuspalveluista ja varhaiskasvatuksesta. Kunnanhallituksen toimintakate toteutui 0,5 M€, Konsernipalveluiden 1,7 M€, Arki ja vapaa-aika-toimialan 0,5 M€, Varhaiskasvatuksen 0,1 M€, Koulutuksen 0,3 M€ ja Yhdyskunta ja ympäristö-toimialan 0,7 M€ budjetoitua parempana.

Tulostavoite toteutui, toimintakatteen ollessa 6,2M€ muutettua talousarviota parempi. Vuosikate toteutui 8 M€ talousarviota parempana, mikä johtui toimintatuottojen ylittymisestä ja toimintakulujen alittumisesta. Valtionosuudet toteutuivat noin 0,7 M€ yli budjetoidun tason, ja ne olivat 19,2 M€. Tilikauden tulos toteutui 7,3 M€ talousarviota parempana, mikä johtui vuosikatteen parempana toteutumisena. Tilikauden 2023 vuosikate (mukaan lukien Sipoon Vesi) oli 18,6 M€. ja tilikauden tulos 3,8 M€. Poistoero- ja varausten muutoskirjausten jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostui 5,76 M€.

Vuosikate kattoi suunnitelman mukaisia poistoja ja arvonalentumisia 126 %, joten kunnan talous oli kirjanpidollisesti tasapainossa vuonna 2023. Suunnitelman mukaiset poistot olivat 8,8 M€ ja alaskirjaukset 4,9 M€. Hyvin suunnitellut kertaluonteiset alaskirjaukset ylijäämäiseltä toimintavuodelta voidaan tulkita helpottavan tulevien, ennusteissa taloudellisesti haastavampien vuosien, poisto rasitteita.

Palveluiden ostot peruskunta+Sipoon vesi laskivat luonnollisesti merkittävästi SOTE uudistuksen jälkeen ja olivat tilinpäätöksen tuloslaskelman mukaan yhteensä 20,9 M€ vuonna 2023 (vertailulukuna vuodelta 2022 palveluiden ostot olivat 69,8 M€)

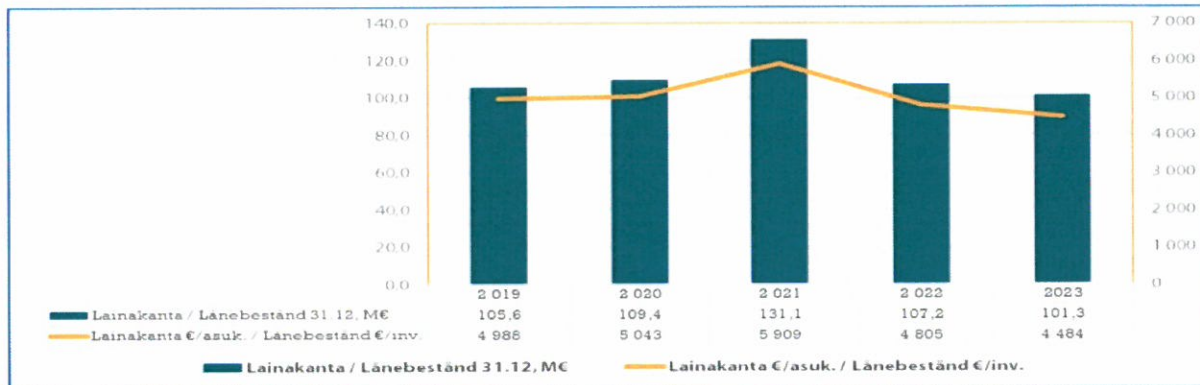
Euro	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
Palvelujen ostot / Köp av tjänster	-20 940 265,45	-69 754 292,91
Asiakaspalvelujen ostot / Köp av kundtjänster	-4 711 140,29	-42 237 285,07
Muiden palvelujen ostot / Köp av övriga tjänster	-16 229 125,16	-27 517 007,84
Aineet, tarvikkeet ja tavarat / Material, förnödenheter och varor	-7 374 315,84	-8 987 826,59
Avustukset / Bidrag	-5 813 936,05	-8 861 732,59
Muut toimintakulut / Övriga verksamhetskostnader	-3 732 334,30	-5 224 984,51

Tarkastuslautakunta suosittelee edelleen ostopalveluiden pilkkomista (esim. konsultti, koulutukset sekä työvoima) tilinpäätöksen erittelyihin, läpinäkyvyyden ja kustannusten seurannan parantamiseksi.

Kunnan verorahoitus toteutui 1,1 M€ budjetoitua parempana. Verotuloja kertyi yhteensä 62,4 M€. Verotuloista mainittakoon kiinteistöveron osuus (11,6 M€), joka näyttää kasvavan tasaisen varmasti nousten 1 M€ edellisvuodesta ja 2,5 M€ kolmessa vuodessa. Valtionosuuksia kunta vastaanotti 22,1 M€, joista sote-uudistukseen liittyvät tasauserät olivat 8,6 M€.

Maanmyyntivoitot jäivät tavoitteista ja olivat yhteensä 4 M€ vuonna 2023. Vertailuna, vuonna 2022 maanmyyntivoitot olivat ennätyselliset 13,7 M€.

Positiivista oli myös kunnan velkamäärän pienentyminen vuoden 2023 aikana, kun se vuoden 2023 lopussa oli 101,3 M€, mikä on 5,9 M€ vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Asukaskohtainen lainamäärä oli vuoden lopussa 4484 € / asukas. On kuitenkin syytä pitää mielessä, että vaikka vanhaa lainaa lyhennettiin niin uutta pitkäaikaista lainaa jouduttiin ottamaan 10 M€ vuonna 2023. Uusien lainojen korot ovat vanhoihin lainoihin verrattuna selkeästi korkeampia ja näin ollen myös uudet lainat kunnalle kalliimpia. Kun lainojen lisäksi otetaan vuokravastuut huomioon on ”velka” yhteensä noin 120 M€ vuoden 2023 lopussa. Lainamäärä on pienentymisestä huolimatta edelleen huolestuttavan suuri.

3.1. Tarkastuslautakunnan arvio talouden suunnittelukaudesta

Sipoon kunnan käyttötalouden rakenne muuttui vuonna 2023 merkittävästi. Sosiaali- ja terveystoimen kustannusten siirryttyä hyvinvointialueelle pienivät kuntien verotulot ja valtionosuudet. Kuntatuloveroista leikattiin 12,64 %-yksikköä hyvinvointialueen rahoitukseen. Sipoon kunnan kohdalla se tarkoitti mm kuntaveron 19,25 %:n leikkautumista 6,61 %:iin vuodesta 2023 alkaen. Kunta kuitenkin odotetusti sai vielä tammi-helmikuun osalta verotuloja ”vanhan kaavan” mukaan mikä osaltaan vaikutti positiivisesti kunnan v 2023 kokonaisverokertymään.

Sipoon kunnan lainakannan keskiporkko 31.12.2023 oli 1,12 % tilinpäätöksen mukaan kun se oli 0,35 % 31.12.2022. Yleisen korkotason vahva nousu heijastui, joskin onneksi varsin maltillisesti, kunnan lainakannan keskiporkon nousuun.

Kunta on ostanut maa-alueita aktiivisesti vuoden 2023 aikana ja kunnanvaltuusto myönsi lisämäärärahaa maahankintaan loppuvuonna 2023. Tulkittavissa on että markkinatilanne maahinnan osalta on ollut otollinen kunnan näkökulmasta ja maanomistajat ovat olleet halukkaita myymään. Yksi tunnistettu strategien tavoite kunnassa on lisätä maanomistusta strategisesti tärkeillä alueilla, jotta mahdollistetaan tulovirtaa ja kasvua pidemmällä tähtäimellä kunnassa. Tästä huolimatta on hyvä tavoitella kunnan käyttötalouden saamista positiiviseksi myös ilman maanmyyntituloja.

Ukrainan-sota ja makrotalouden varsin latteat ennusteet jatkuvat edelleen. Inflaatio ja korkojen korkea taso on pitänyt talouskasvun otteessaan, vaikkakin elpymisestä on joitain merkkejä. Kunnilla läpi maan on samat haasteet tulevien vuosien tarkemmassa ennustamisessa ja Valtiovarainministeriössä työn alla oleva uusi valtiotukimalli kunnille valmistunee vasta vuonna 2026. Samaan aikaan on jälleen todettava, että lähtökohtaisesti hyvällä taloudenpidolla ja omien vahvuuksien panostamisella, edellytykset talouden hyvään tasapainoon on Sipoossa myös jatkossa. Valtuuston hyväksymät asuinkaavat tuklevat myös pidemmän aikavälin strategian mukaista väestönkasvua.

4. Toiminnan sitovien tavoitteiden toteutuminen vuonna 2023

Vuodelle 2023 asetetut sitovat tavoitteet perustuivat ensimmäistä kertaa tämän valtuustokauden 2022-2025 strategiaan.

Sipoon kunnan strategiassa vuosille 2022–2025 on asetettu		
1 Strategian perusedellytykset	2 Painopisteiksi	3 Keinoiksi
a) Asukkaiden hyvinvointi ja turvallisuus	a) Asuminen	a) Henkilöstö
b) Kunta kehittyä kestävästi	b) Elinvoima	b) Hyvä hallinto
c) Talous on tasapainossa	c) Liikkuminen	c) Kumppanuudet
	d) Sivistys	

Tavoite valtuustokaudelle	Mittari
Parannetaan nuortemme hyvinvointia	TEA-mittarin tulosten nousu Suomen ensimmäiseen neljännekseen
Kumppanuuksien avulla vähennetään rikollisuutta ja parannetaan asukkaiden turvallisuutta	Rikostilastot, Itä-Uudenmaan turvallisuusryhmän kyselyn tulokset ja kouluterveyskyselyn tulokset
Laaditaan kestävä kehityksen laajempi kokonaiskuva ja tiekartta kohti kestävämpää Sipoota	Kokonaiskuva luotu ja tiekartan ensimmäiset tavoitteet toteutettu
Rakennetaan huomisen Sipoolle tasapainoinen käyttötalous ilman tuloveronkorotuksia	Kunnallisvero säilyy 2023 tasolla ja velkaantuminen pysähtyy
Vuotuinen keskimääräinen väestökasvutavoite noin 500 henkilöä. Asuntorakentamisesta puolet toteutetaan pientaloissa	Väestökasvu/vuosi ja asuntojen kappalemäärä pientaloissa suhteessa kerrostaloihin
Sipoon yritysten ja erityisesti palveluyritysten määrää on kasvatettu ja monipuolistettu maanomistuksen, kaavoituksen ja markkinoinnin avulla	Yritysten ja palveluyritysten nettolukumäärä kunnassa kasvaa
Päätös Kerava-Nikkilä henkilöjunaliikenteen käynnistymisestä	Väylävirasto tehnyt päätöksen käynnistämisestä
Päätös kävely- ja pyöräilyväylän rakentamiseksi Nikkilän ja Söderkullan välille	Asia on viety MAL-sopimuksen investointeihin
Lasten ja nuorten oppimistulokset valtakunnan ensimmäisessä neljänneksessä	Pisa tulokset ja lukioiden ylioppilaskirjoitukset. Lisäksi käytetään muita oppimistuloksia osoittavia mittareita kuten Lukuseula
Osaamista ja johtamista kehitetään suunnitelmallisesti	Henkilöstön osaamisen kehittämissuunnitelma, jonka osana johtamisen kehittämissuunnitelma on tehty ja toimenpiteet toteutettu suunnitelmallisesti
Rakennamme mahdollisuuden asioida kaikissa palveluissa digitaalisesti	Kaikki palvelut ovat saatavilla myös digitaalisina
Toimitaan ja kehitetään toimintaa omistajapoliittisten linjausten mukaisesti	Laaditaan strategiaan perustuva edunvalvontasuunnitelma ja toteutetaan sitä menestyksekkäästi, suunnitelma laadittu

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan osastokohtaisia sitovia tavoitteita oli vuoden 2023 talousarviossa asetettu 25 kpl. Sivovista tavoitteista toteutui 11 kpl, 4 tavoitetta ei toteutunut, 9 tavoitetta toteutui osittain ja 1 tavoitetta ei voitu arvioida. Näin ollen 44 % vuoden 2023 sitovista tavoitteista toteutui täysin tarkastuslautakunnan arvion mukaan. Vastaava luku edellisenä vuonna oli 74 %. Kunta oli omassa tilinpäätöksessään arvioinut sitovien tavoitteiden määrän olleen 39 kpl. Tarkastuslautakunnalle jäi epäselväksi mitä kaikkia tavoitteita kuului lukemaan (39kpl)?

4.1. Konsernipalvelut

1.5.2023 organisaatiomuutoksen jälkeen konsernipalvelut koostuu 33 työntekijästä, jakautuen talouspalveluihin, hallintopalveluihin, henkilöstöpalveluihin ja digipalveluihin. Yhteiset asiakaspalvelut yksikkö siirtyi uuden organisaatiokaavion mukaan Arki ja vapaa-aika toimialan alle.

Konsernipalveluille (entinen talous- ja hallintokeskus) oli asetettu valtuustoon nähden neljä (4) sitovaa tavoitetta. Osaston oma arvio oli, että neljästä tavoitteesta saavutettiin kolme (3) ja yksi (1) tavoite saavutettiin osittain. Tarkastuslautakunnan tulkinnan mukaan näistä neljästä (4) sitovasta tavoitteesta kolme (3) tavoitetta voidaan tulkita saavutetuksi ja yhden (1) tavoitteen jääneen toteutumatta. Konsernipalveluiden toimiala alitti nettomenonsa 1,7 milj. eurolla. Suurin selittävä tekijä oli, että Digihallinto alitti talousarvionsa reilusti. Tuottoja saatiin suunniteltua enemmän, menoja karsittiin suunnitellusti mutta suurin syy alitukselle lienee kuitenkin tiettyjen suurempien hankintojen viivästyminen, joka siirsi kuluja seuraavalle vuodelle.

10. Osaamista ja johtamista kehitetään suunnitelmallisesti				
Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025		Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK arvio
10.1 Uudistamme vuodelle 2024 laadittavan henkilöstön koulutus- ja kehittämissuunnitelman. Täydennyskoulutusta koskeva sisäinen ohje uudistetaan. Esimiehille toteutetaan osaamiskartoitus.		Konsernipalvelut	Toteutunut osin	Ei toteutunut
Mittari	Henkilöstön osaamisen kehittämissuunnitelma, jonka osana johtamisen kehittämissuunnitelma on tehty ja toimenpiteet toteutettu suunnitelmallisesti (kyllä=100, ei=0)	Lähtötila	Toteutuma 1.1.-31.12.2023	
		0		
Eteneminen	Esihenkilöiden osaamiskartoitus on suoritettu ja täydennyskoulutusta koskevat periaatteet on päivitetty. Koulutus- ja kehittämissuunnitelma vahvistetaan 2024 alkupuolella			
TLK kommentti	<i>Koska kehittämissuunnitelma valmistuu vahvistuksen yhteydessä v 2024 ei toteuma ole saavutettu v 2023</i>			

11. Rakennamme mahdollisuuden asioida kaikissa palveluissa digitaalisesti

Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025		Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK arvio
11.1 Otamme käyttöön suomi.fi valtuudet, jotta puolesta asiointi mahdollistuu.		Konsernipalvelut	Toteutunut	Toteutunut
Mittari	Suomi.fi-valtuudet on otettu käyttöön Oma asiointi-verkkopalvelussa. (kyllä=100, ei=0)	Lähtötila	Toteutuma 1.1.-31.12.2023	
		0	100	
Eteneminen	Suomi.fi-valtuudet on otettu käyttöön Oma asiointi-verkkopalvelussa.			
TLK kommentti	Toteutunut.			

4. Rakennetaan huomisen Sipoolle tasapainoinen käyttötalous ilman tuloveronkorotuksia

Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025		Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK arvio
4.1.Tuottavuusohjelma laadittu.		Konsernipalvelut	Toteutunut	Toteutunut
Mittari	Kunnallisvero säilyy 2022 tasolla ja velkaantuminen pysähtyy. (kyllä=100, ei=0)	Lähtötila	Toteutuma 1.1.-31.12.2023	
		0	100	
Eteneminen	Kunnallisveroprosentista vähennettiin kaikilta kunnilta hyvinvointialueuudistuksesta johtuen 12,64 prosenttia, mutta muuten veroprosentit olivat samalla tasolla kuin edellisvuonna. Lainamäärä väheni 5,9 milj. euroa vuodesta 2022.			
TLK kommentti	<i>Mittarin mukaan tavoite selkeästi toteutunut. Todettakoon, että mittari mittaa pikemminkin strategiakauden tavoitetta ("Rakennetaan huomisen Sipoolle tasapainoinen käyttötalous ilman tuloveronkorotuksia") kuin vuositasoista tavoitetta (Tuottavuusohjelma laadittu)</i>			

12. Toimitaan ja kehitetään toimintaa omistajapoliittisten linjausten mukaisesti

Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025		Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK arvio
12.1 Edunvalvontasuunnitelma laadittu.		Konsernipalvelut	Toteutunut	Toteutunut
Mittari	Laaditaan strategiaan perustuva edunvalvontasuunnitelma ja toteutetaan sitä menestyksekkäästi (kyllä=100, ei=0)	Lähtötila	Toteutuma 1.1.-31.12.2023	
		0	100	
Eteneminen	Edunvalvontasuunnitelma on laadittu.			
TLK kommentti	<i>Edunvalvontasuunnitelma on valmistunut itse asiassa jo ennen vuoden vaihdetta 2023. Edunvalvontakortit päivitetty myös keväällä 2024. Suunnitelman menestyksekkäs toteuttaminen on tulkintakysymys mutta Tarkastuslautakunta arvioi että edunvalvontaa on toteutettu varsin aktiivisesti ja puolustettu Sipoon etuja. Esim MAL suunnitelma ja KUUMA kuntien yhteispanostuksen kautta. Aktiivisuus on hyvin tärkeää jatkossa.</i>			

4.1.1 Talouspalvelut

Tarkastuslautakunta on aiemmin todennut olevansa huolestunut siihen, että SOTE uudistuksen jälkeen taloushallinnon henkilöstöä on supistettu, vaikka työmäärä ei suhteessa ole vähentynyt merkittävästi. Samat talouteen liittyvät prosessit ja työtehtävät jää kuntaan, vaikkakin SOTE toiminnot siirtyneet pois kunnalta. Oman toiminnan ja prosessien kehittämiseen ei ole löytynyt tarpeeksi aikaa, josta Tarkastuslautakunta on aiemmin huomauttanut arviointikertomuksessaan. Marraskuun lopussa valmistuneen sisäisen tarkastuksen tulokset yritys- ja maksuaikakorttien käytöstä kunnassa herätti ymmärrettävästi huomiota. Tarkastusraportti osoitti että prosessit eivät ole olleet hyväksyttävällä tasolla ja vaati välittömiä korjaavia toimenpiteitä mm kirjanpitolain ja hankintalain noudattamiseen viitaten. On kuitenkin muistettava johtaja ja esihenkilöstön vastuu kautta organisaation, että määriteltäviä prosesseja noudatetaan ohjeiden mukaan käytännössä. Lisää BDO:n laatiman sisäisen tarkastuksen raportin tuloksista ja kunnan toimenpiteistä kappaleessa 7.1. Taloushallintopalvelut hankki uuden Opiferus ohjelman mm tilinpäätösraportointia varten, joka näkyy tilinpäätösdokumentin uudessa ilmeessä.

Tarkastuslautakunta suosittaa edellisvuoden tapaan, että talouspalveluyksikön kaventuneita henkilöstöresurssien riittävyyttä seurataan, jotta aikaa löytyy enemmän yksikön oman toiminnan prosessien kehittämiseen.

4.1.2. Hallintopalvelut

Hallintopalvelut-yksikön henkilöstöresursseissa tapahtui varsin paljon muutoksia vuoden 2023 aikana. Yksikössä on hallintopalveluiden oman arvioinnin mukaan pyritty kiinnittämään erityistä huomiota siihen, että palvelut saadaan tuotettua laadukkaasti ja prosessit sujuviksi henkilöstövaihtuvuudesta huolimatta. Vuoden alussa voimaan tulleen sote-uudistuksen myötä kaksi henkilötyövuotta siirtyi Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle. Sote-uudistus työllisti etenkin alkuvuodesta muun muassa viestintää, kirjaamoa ja arkistotoimea. Kevään 2023 organisaatiouudistuksessa entisen sivistysosaston hallinnosta siirtyi kaksi henkilöä hallintopalveluihin. Myös muita henkilövaihdoksia oli. Näitä kustannuksia ei myöskään oltu talousarviossa huomioitu. Tarkastuslautakunnalle jäi hieman epäselväksi mikä oli 189 t €:n budjettilylyksen pääasiallinen syy kun henkilöstön nettomäärässä (kaksi henkilöä siirtyi hyvinvointialueelle ja kaksi liittyi sivistyksen puolelta) ei kuitenkaan vaikuttanut olevan muutosta, vai johtuiko se pääasiassa toimistotarvikkeiden ja postin palveluiden keskitettyjen tilauksien kuluista, jotka siirtyivät loppuvuodesta hallintopalveluille ?

Kunnan kotisivut ovat ensisijaisen tärkeä viestintäkanava kunnan asukkaille. Tarkastuslautakunta suosittelee, että uutta tietoa viedään ja julkaistaan entistä nopeammin kotisivuille ja että käyttäjystävällisyyttä arvioidaan tasaisin väliajoin.

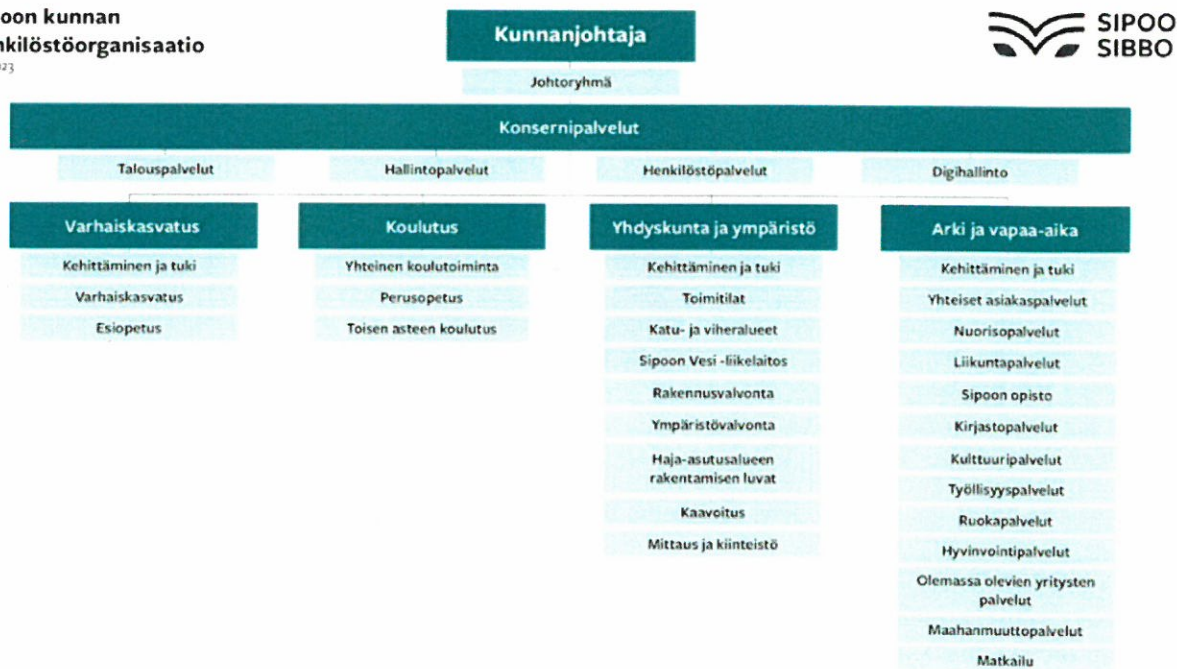
Tarkastuslautakunta toteaa, että hallintopalvelut on yleisesti hoitanut keskeisiä juoksevia vastuutehtäviään varsin hyvin henkilöstömuutoksista huolimatta.

4.1.3 Henkilöstöpalvelut

Sote-toimen siirryttyä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle, kuntaan jäävä henkilöstöorganisaatio uudistui vaihtoehtoisten organisaatiomallien arvioinnin jälkeen. Uudistunut organisaatio muodostuu arjen ja vapaa-ajan, konsernipalvelujen, koulutuksen, varhaiskasvatuksen sekä yhdyskunnan ja ympäristön toimialoista. Henkilöstöraportissa kuvaillaan siirtyminen uuteen organisaatiomalliin sujuneen hyvin ja muutoksen vaikutusten henkilöstöön olleen pienet. Mainittakoon että kuntaan uusina tulokkaina valittiin keskikesällä toimialajohtajiksi Tommi Eränpalo koulutuksen toimialajohtajaksi ja Albert Andersson Yhdyskunnan ja ympäristön toimialajohtajaksi. Uudet toimialajohtajat aloittivat toimissan syksyllä 2023. Kunnanhallituksen päätöksellä kevättalvella 2023 Jukka Pietinen nimitettiin vanhan sivistystoimialajohtajan paikalta uudeksi Arki- ja vapaa ajan toimialajohtajaksi ja varhaiskasvatuspäällikkö Mervi Keski-Oja nimitettiin uudeksi varhaiskasvatusjohtajaksi.

Koska kilpailu osaavasta työvoimasta on julkisella sektorilla kova ja osaajapula tunnistettu merkittävänä riskinä kunnassa, on suositeltavaa että rekrytointiprosessien käynnistämisen aloittamisen nopeuteen kiinnitetään huomiota, kuitenkin niin että tehtävien tehtäväkuvaukset ja vaatimusmäärittelyt tehdään huolella.

Sipoon kunnan
henkilöstöorganisaatio
15.2023

Kunnan palveluksessa oli vuoden 2023 lopussa yhteensä 945 henkilöä. Palvelussuhteista oli vakituisia 732 ja määräaikaisia 213.

Sipoon kunnan henkilöstö	2020	2021	2022	2023
Henkilöstömäärä	1305	1306	1265	945
Henkilöstökulut	60,7 M€	59,4 M€	61 M€	46 M€
Vakinaiset työsuhteet määrä/osuus	1003 / 77%	1005 / 77%	989 / 78%	732 / 77 %
Vakituisten työntekijöiden keski-ikä	46,3 v	46,9 v	47,4 v	47,1 v
Sairauspoissaolopäivät yhteensä	19 426	21 021	25 232	15 107
Sairauspoissaolopv työtaturmien takia	231	247	322	328
Vanhuuseläkkeelle jääneet / keski-ikä	16 / 64 v	13 / 64,1 v	30 / 64,5 v	12 / 63,5 v
Työkyvyttömyyseläkkeelle jääneet	3	4	2	2
Työpaikkailmoitukset	234	311	388	331
Henkilöstömäärä suhteessa asukasluukuun	60,1/1000	58,8/1000	56,7/1000	

Taulukon luvut pohjautuvat v 2020, 2021, 2022 ja 2023 tilinpäätös- ja henkilöstöraporttitietoihin

Sairauspoissaolojen määrän huolestuttavan nouseva trendi onnistuttiin katkaisemaan vuonna 2023.

Työntekijöistä 49,4 % ei ollut lainkaan sairauspoissaoloa vuoden aikana.

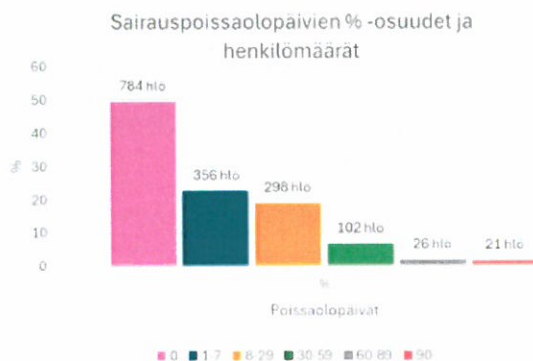
1–7 päivän poissaoloja oli 22,4 %,

8–29 päivän 18,8 %,

30–59 päivän 6,4 %,

60–89 päivän 1,6 % ja

yli 90 päivän poissaoloja oli 1,3 % henkilöstöstä.

Keva avaintiedot 2023, kaikki vuoden aikana työskennelleet

Tarkasteltaessa sairauspoissaolojen muutosta edellisvuoteen ilman hyvinvointialueelle siirtyneiden poissaolomääriä, on sairauspoissaoloissa tapahtunut 12 % lasku, joka taas on henkilöstöraportissa arvioitu tuovan 200 000 € kustannussäästöt. Työterveyshuollon kustannukset olivat henkilöstömäärän pientymisestä huolimatta kasvaneet edellisvuodesta piirun verran. Silmiin pistävä lukema on kuitenkin työtaturmien vuoksi aiheutuneet poissaolopäivät, jotka kasvoivat henkilöstömäärän laskusta huolimatta. Valtakunnallisessa vertailussa tapaturmien määrä on Sipoossa kuitenkin tietyllä mittarilla valtakunnallista tasoa alhaisempi. Yleisin syy tapaturmille oli liukastumiset, kompastumiset ja kaatumiset. Toiseksi eniten tapaturmia aiheutui äkillisestä fyysisestä tai psyykkisestä kuormituksesta, jotka liittyivät työssä tapahtuviin väkivaltilanteisiin. Tilanteet ovat peräisin varhaiskasvatuksen ja koulutuksen toimialoilta. Ilmoitettuja läheltä piti ja uhkatilanteita ilmoitettiin ilmoitusjärjestelmän kautta vuoden aikana 108 kpl. Ilmoitusten määrä on alhaisempi kuin edellisvuonna mutta on arvioitu

että todellisuudessa tapauksia tapahtuu selvästi enemmän, kun läheskään kaikista tapahtumista ei välttämättä tehdä ilmoitusta.

Monipuoliseen ennaltaehkäisevään työhön henkilöstön terveyden, hyvinvoinnin ja viihtyvyyden eteen tulee jatkossa panostaa. Lisäksi työtapaturmien ennaltaehkäiseviin toimiin on syytä panostaa huolella. Talviaikaan hiekotuksen tärkeys ja voisiko liukuesteet työkenkiin olla kehitysidea?

Sipoon kunnan laskennallinen keskipalkka oli 3503 € / kk / htv. Kunnan organisaatio suhteessa kunnan asukaslukuun on pienentynyt ja sama kehitys jatkunut useamman vuoden ajan. Tunnusluvut eivät kuitenkaan tule olemaan vertailukelpoisia jatkossa kuntarakenteen muututtua.

Henkilöstökyselynä vuonna 2023 oli vuorossa Kevan laatima laaja kysely. Kyselyyn osallistui yhteensä 606 työntekijää ja kokonaisvastausprosentti oli 67,7 %. Tulokset olivat parantuneet vuoden 2021 vastaavasta kyselystä. Vahvimpia tekijöitä kyselyn perusteella olivat tavoitteiden selkeys ja toiminnan strategialähtöisyys, mahdollisuus ammatilliseen kehittymiseen ja tietojen/taitojen monipuoliseen hyödyntämiseen, lähijohtaminen sekä kokemus siitä, että työntekijä voi vaikuttaa omaa työtään koskeviin asioihin. Positiivinen muutos on tapahtunut myös halukkuudessa suositella työpaikkaansa tuttavilleen (työntekijät 2021 68% vs työntekijät 2023 78%, esihenkilöt 2021 89% vs esihenkilöt 2023 90%), joka voidaan tulkita tärkeäksi mittariksi.

Tarkastuslautakunta huomauttaa että esihenkilö- ja johtamistyön jatkuvaan kehittämiseen on panostettava, jotta esim uusien työntekijöiden perehdytys tehdään riittävän kattavasti, tärkeimpien ohjeiden ja prosessien jalkauttaminen päivittäiseen tekemiseen varmistetaan ja oman "tiimin" toimintaympäristö on kannustava ja turvallinen.

Kehittämistä vaativia kohteita ovat yksiköiden välisen yhteistyön toimivuus, koko organisaation johtamistapa ja sen avoimuus sekä työntekijöiden yhdenvertaisen kohtelun varmistaminen.

Tarkastuslautakunta toivoo kunnan strategian mukaisesti, organisaatiojohtamistapaan lisää avoimuutta ja että yksittäisiin osastokohtaisiin heikkoihin kyselytuloksiin reagoidaan johtamisen kehittämiseksi.

Huolestuttavaa on että 18 % kyselyyn vastanneista työntekijöistä oli työpaikalla kokenut epäasiallista kohtelua tai häirintää. 11% kyselyyn vastanneista työntekijöistä oli vastannut kyllä kysymykseen "Oletko kokenut työssäsi sinuun kohdistuvaa syrjintää?"

Tarkastuslautakunta yhtyy kunnan toteamaan, että epäasiallista kohtelua ja häirintää koskevat tulokset osoittavat, että on tarpeen selvittää tarkemmin missä tilanteissa epäasiallista kohtelua ja häirintää esiintyy ja mihin toimenpiteisiin on ryhdyttävä epäkohtien poistamiseksi. Tarkastuslautakunta pyytää henkilöstöosastoa raportoimaan valtuustolle viimeistään syksyn 2024 aikana mihin toimenpiteisiin on ryhdytty epäkohtien poistamiseksi.

4.1.4 Digipalvelut

Digipalveluiden budjettitoteuma alittui reippaasti talousarvioista. Yksi syy tähän oli kehityshankkeiden eteenpäin siirtyminen vuodelle 2024. Digipalvelut on panostanut paljon tietoturvaan ja mm säännölliset

Digitietoturvamallin koulutukset ja tehtävät ovat olleet pakollisia niin kunnan virnahaltijoille kuin luottamushenkilöillekin.

4.2 Varhaiskasvatuspalvelut

Sivistysosasto organisaatorakenteena lakkautettiin Sipoon kunnan organisaatiouudistuksen myötä. Sivistysvaliokunnan alaiset palvelut jaettiin kolmelle toimialalle: Koulutuspalvelut, Varhaiskasvatuspalvelut ja Arjen ja vapaa-ajan palvelut.

Varhaiskasvatukselle oli asetettu kaksi (2) sitovaa tavoitetta. Kunta arvioi molempien tavoitteiden toteutuneen kun taas Tarkastuslautakunnan arvion mukaan yksi (1) tavoite toteutui ja toinen (1) toteutui osittain.

Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025		Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK arvio
1.3 Lapsiryhmän vertaisuuhteiden ja osallisuuden vahvistaminen		Varhaiskasvatus	Toteutunut	Osin toteutunut
Mittari	“Ei fokuoituneiden lasten” määrän vähentäminen (nyt Sipoossa 8,1 % ja valtakunnallinen arvo 7,8 %) sekä “kestävän sitoutuneisuuden” lisääminen (nyt Sipoossa 8,3 % ja valtakunnallinen arvo 10 %)	Lähtötila	Toteutuma 1.1.- 31.12.2023	
Toimenpide	Seurataan lapsen huomion kiinnittymistä vertaisryhmään sekä sitoutumista toimintaan Kehittävän palautteen laadun- hallinnan avulla. Kehittävän palautteen raportista 09/2023: -”Lapsia vailla fokusta” on hitaasti laskussa; 7,6 % -”Lasten korkea sitoutuneisuus” painottuu etenkin tuetussa ja vapaassa leikissä, edelliseen vuoteen verrattuna lasten sitoutuminen on harvemmin keskeytynyt	0		
Eteneminen	Suunta on oikea ja tavoitteet ovat toteutuneet, mutta asiaan tulee edelleen kiinnittää huomioita ja lapsia auttaa sitoutumaan pitkäkestoisesti vertaisryhmään ja toimintaan.			
TLK kommentti	<i>Tässä parantamisen varaa, että tulokset olisivat valtakunnallisia arvoja parempia.</i>			

Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025		Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK arvio
10.5 Henkilöstön osaamisen kartoittaminen valtakunnallisen Vasun sisällöstä Reunamo Educationin työkalua käyttäen.		Varhaiskasvatus	Toteutunut	Toteutunut
Mittari	Järjestetään kaksi koulutusta koko henkilökunnalle eniten vahvistusta tarvitsevilta osa-alueilta. (kyllä=100, ei=0)	Lähtötila	Toteutuma 1.1.- 31.12.2023	
Toimenpide	Osaamisen kartoituksen tulosten perusteella varhaiskasvatuspalveluiden koulutussuunnitelma kohdistetaan kahteen keskeisimpään kehittämiskohteeseen.	0	100	

Eteneminen	Kaksi kehittämiskohdetta nousi keskeisimpänä esiin osaamisen kartoituksen perusteella: "Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman kirjaaminen" ja "Pedagoginen dokumentointi". Varhaiskasvatussuunnitelman kirjaamiskoulutus järjestettiin 09/2023 ja pedagoginen dokumentointi -koulutus järjestettiin 11/2023.	
TLK kommentti	Toteutunut.	

4.3 Koulutustuspalvelut

Koulutuspalvelujen toimialalla oli asetettu neljä (4) sitovaa tavoitetta, joista kunta arvioi kahden (2) toteutuneen ja kahden (2) osittain toteutuneen. Tarkastuslautakunta arvioi omassa näkökannassaan kahden tavoitteen toteutuneen, yhden osittain toteutuneen ja yhden jääneen toteutumatta.

1. Parannetaan lastemme ja nuortemme hyvinvointia				
Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025		Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK arvio
1.1 Kaikissa Sipoon peruskouluissa opetetaan tunne-, kaveri- ja turvallisuustaitoja oppilaiden ikään sopivilla painotuksilla ja menetelmillä.		Koulutus	Toteutunut osin	Toteutunut osin
Mittari	Kunnan oma hyvinvointikysely (kyllä=100, ei=0)	Lähtötila	Toteutuma 1.1.-31.12.2023	
		0	100	
Mittari	TEA-viisarin osuus "Häiriöiden ja ongelmatilanteiden seuranta" 2023	Lähtötila	Toteutuma 1.1.-31.12.2023	
		68	85	
Eteneminen	Toiminta tavoitteen osalta käynnissä. Kouluviihtyvyykselyn mukaan mm. valtaosa oppilaista viihtyy koulussa ja heillä on kavereita. TEA viisarin tulokset tulevat myöhemmin keväällä.			
TLK kommentti	<i>Mittarin mukainen hyvinvointikysely on tehty mutta kyseessä olevan TEA viisarin lopullisia tuloksia ei ole saatavilla, joten se ei ole arvioitavissa. Mikäli mittarina on kunnan hyvinvointi kysely niin onko se sama kuin kouluviihtyvyyksely? Tarkastuslautakunnan arvion mukaan tavoite on osittain toteutunut.</i>			
Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025		Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK arvio
1.2 Oppilaiden osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia lisätään.		Koulutus	Toteutunut	Toteutunut
Mittari	Vuoden 2023 aikana jokainen koulu ottaa käyttöön yhden uuden osallisuutta lisäävän menetelmän sekä raportoi käyttökokemuksensa. (kyllä=100, ei=0)	Lähtötila	Toteutuma 1.1.-31.12.2023	
		0	100	
Eteneminen	Kaikissa kouluissa oppilaat ovat osallistuneet mm. järjestyssääntöjen päivittämiseen. Koulukohtaiset raportit kirjataan lukuvuosisuunnitelmien toteutumisen arviointiin.			
TLK kommentti	<i>Näistä raportoitu koulujen hyvinvointikyselyn yhteydessä. Oppilaiden osallisuutta lisäävät toimenpiteet ovat tärkeitä. Hyvä esimerkki esim oppilaiden osallistaminen</i>			

	kalustehankinnoissa.			
9. Lasten ja nuorten oppimistulokset valtakunnan ensimmäisessä neljänneksessä				
Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025		Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK arvio
9.1 Lukioiden vuoden 2023 TEAviisarin tulosten perusteella laaditaan toiminnan kehittämis- suunnitelma.		Koulutus	Toteutunut	Toteutunut
Mittari	TEA-viisarin tulokset analysoitu, kehittämissuunnitelma laadittu ja sen käytännön toteutus aloitettu. (kyllä=100, ei=0)	Lähtötila	Toteutuma 1.1.-31.12.2023	
		0	100	
Eteneminen	Lukioiden toimenpiteet TEA-viisarin tulosten pohjalta: 1. Laaditaan toimintamalli yksinäisyyden vähentämiseksi 2. Laaditaan seksuaalisen ja muun häirinnän tunnistamisen ja siihen puuttumisen toimintamalli. 3. Laaditaan järjestelmä lukion keskeyttämisen syiden seuraamiseen. 4. Laaditaan suunnitelma istumisen vähentämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi.			
TLK kommentti	TEA viisarin tulokset ovat vuodelta 2022 ja Tarkastuslautakunta tulkitsee, että kehittämissuunnitelma on laadittu ja toimintamallien laadinnat/suunnitelmat on aloitettu etenemisessä kuvatulla tavalla.			

10. Osaamista ja johtamista kehitetään suunnitelmallisesti				
Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025		Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK arvio
10.4 Koulukuljetusten päätösten tekemisestä tehdään viestintä- ja työsuunnitelma. Edun- saajien Oma Asioinnin kautta lähettä-miin yhteydenottoihin ensimmäisen vastaamisen tavoiteaika on enintään 5 työpäivää. Koulujen aloituksen jälkeen järjestetään kolme kyselyä - yksi kuljetuspalveluiden järjestäjille ja yhteis-työtahoille, yksi hakemuksen jättäneille ja yksi koulujen henkilö-kunnalle. Arvioidaan toiminta saadun palautteen perusteella.		Koulutus	Toteutunut osin	Ei toteutunut
Mittari	Vastausprosentti kyselyille on vähintään 25 % ja neutraalia tai positiivista palautetta tulee vähintään puolelta vastanneilta. Asioinnin tavoiteaika on saavutettu 75% kyselyistä (kyllä 100, ei=0)	Lähtötila	Toteutuma 1.1.-31.12.2023	
		0	90	
Eteneminen	Vastausprosentti tavoitteena oli vähintään 25%. Kyselyyn vastasi: Huoltajat 12,6%, Kuljettajat 27%, Koulun henkilöstö 59% Koulukuljetuspalveluihin oli vastanneista n. 80% tyytyväisiä palveluun. Asioinnin tavoiteaika saavutettu.			
TLK kommentti	Huoltajien vastausprosentti jäi valitettavan alhaiseksi ja kyselyn perusteella kyselyyn vastanneista huoltajista 43 % oli joko tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä koulukuljetuspalveluihin kokonaisuutena . Koska kaikista ryhmistä vastausprosentti ei yltänyt 25% ja koska Oma-asioinnin kautta tulleita yhteydenottoja oli vain muutama arvioimme tämän tavoitteen ei toteutuneeksi. Mainittakoon kuitenkin kyselyn olleen sisällöltään monipuolinen ja hyödyllistä tietoa ja kommentteja saatiin kerättyä.			

4.4 Arki ja vapaa-ajan palvelut

Arki ja vapaa-ajan toimialalle oli asetettu neljä (4) sitovaa tavoitetta. Kunnan oman arvion mukaan tavoitteista kaksi (2) toteutui ja kaksi (2) toteutui osittain. Tarkastuslautakunta arvioi neljästä Arki- ja Vapaa-ajan tavoitteesta yhden (1) toteutuneen, kahden (2) toteutuneen osittain ja yksi (1) tavoite ei mittarien mukaan ollut arvioitavissa. Tarkastuslautakunta haluaa esittää erityiskiitoksen Arki ja vapaa-ajan toimialalle kattavista perusteluista omille arvioilleen liittyen sitovien tavoitteiden toteumaan.

1. Parannetaan lastemme ja nuoremme hyvinvointia				
Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025		Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK Arvio
1.4 Ruokahävikin seuranta sekä mielipidekysely miten nuoret arvostavat kouluruokaa. Yhteistyö nuorisovaltuuston kanssa mielipidekyselyssä.		Arki ja vapaa-aika	Toteutunut osin	Toteutunut osin
Mittari	Suunnitelma ruokahävikin seuraamisesta laadittu. (kyllä=100, ei=0)	Lähtötila	Toteutuma 1.1.-31.12.2023	
		0	100	
Mittari	Mielipidekysely laadittu ja vastausprosentti vähintään 25%. Enemmän kuin puolet (50%) vastaajista kokee tulevaisuutta kylläiseksi kouluruoasta. (kyllä=100, ei=0)	Lähtötila	Toteutuma 1.1.-31.12.2023	
		0	0	
Eteneminen	<p>Hävikin seurantaan käytetään Chefstein-omavalvontajärjestelmää, johon kirjataan päivittäin hävikki hävikkilajeittain. Hävikin määrään vaikuttaa: Onko oppilaiden poissaolot tiedotettu keittiöön, muutokset ruokailuajoissa, valvonta ruokailutilanteessa, ruuan lämmittämisen jaksotus, ruokalajit, hävikistä tiedottaminen. Toimenpidesuunnitelmana on hävikin mittaussuunnitelman järjestäminen kouluissa, hävikistä tiedottaminen, ruuan lämmityksen parempi jaksotus isoissa kohteissa ja valvonnan tehostaminen.</p> <p>Kouluruokailun asiakaskysely järjestettiin sähköisesti ajalla 2.-10.10.2023. Vastauksia saatiin 799kpl, vastausprosentti oli 26,6%. Kehittämiskohteiksi valikoitui tulosten perusteella ruuan ulkonäkö (tyytymättömiä 48%) ja ruuan täyttyvyys (tyytyväisiä 42%). Positiiviset huomiot: 82% vastaajista syö kouluruokaa 3-5 krt/viikossa, lautaset syödään pääosin tyhjiksi (66%) ja keittiöhenkilöstö on ystävällistä (75%). Toimenpiteet ruuan täyttyvyyden osalta: Kevään 2024 ruokalistaan on suunniteltu asiakkaiden toiveruokia, kasvisruokien täyttyvyyteen on kiinnitetty huomiota (esim. raejuusto sosekeittojen kanssa) ja kerran viikossa olevaan kasvisruokapäivään on lisätty tarjolle pehmeä leipä kevätlukukaudesta 2024 alkaen.</p>			
TLK kommentti	<p>Tarkastuslautakunta yhtyy tavoitteen osittaiseen toteutumiseen. Ruuan täyttyvyys jäi 42 prosenttiyksikköön. Tämä tavoite oli myös jäänyt pois osavuosisikatsuksista. Talousarvioissa päätetyt sitovat tavoitteet mittareineen, tulee jatkossa varmistaa paremmin, että siirtyvät toimialan tietoisuuteen ja toimintaan.</p>			
Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025		Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK arvio

1.5 Tehostetaan tiedottamista ja markkinointia lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksista. Jalkautuvaa erityisnuorisotyötä lisätään nuorten suosimilla paikoilla ja nopeasti reagoiden. Lapsia ja nuoria osallistetaan esim. kyselyiden avulla.		Arki ja vapaa-aika	Toteutunut	Ei arvioitavissa
Mittari	TeaViisari	Lähtötila	Toteutuma 1.1.- 31.12.2023	
		0		
Mittari	Kunnan oma hyvinvointikysely "Löydätkö helposti tieto harrastuksista" kyllä vastaukset, %	Lähtötila	Toteutuma 1.1.- 31.12.2023	
		0	70	
Eteneminen	<p>TeaViisaria ei voi käyttää kyseisen tavoitteen toteutumisen mittaamiseksi. Kunnan oma hyvinvointi-kyselystä ei ole verrattavaa tietoa vuodesta 2022, jonka takia lähtöarvo puuttuu.</p> <p>Nuorisopalvelut suorittaa vuosittain asiakastytyväisyyskyselyn nuorisotila- ja kesätoiminnasta. Keväällä 2023 tehtiin lisäksi osallistavampi haastattelukysely kirjastossa asioiville nuorille. Aseman lapset ry:n Walkersbussivierailun aikana kerättiin nuorilta ajatuksia nuorten elämästä Sipoossa. Etsivä nuorisotyö pyytää säännöllisesti nuoriltaan palautetta Sovari ohjelman avulla.</p> <p>Keväällä 2023 avasimme kirjaston kahvilaan ja Topeliussalin aulaan Pop Up luontoisesti nuorille tilan jossa viettää aikaa koulun jälkeen. Toiminta oli erittäin suosittua. Syksyllä Kirjasto aloitti Kohtaa nuori kirjastossa-hankkeen, jossa kirjaston nuorisohuoneeseen palkattiin nuorisotyöntekijöitä. Nuorisopalvelut on pystynyt olemaan näkyvästi läsnä nuorten suosimissa paikoissa lainaksi Aseman lapset ry:ltä saaman Pantteri-nimisen matkailuauton avulla. Nuorisopalvelut osallistuu valtakunnalliseen Netaritoimintaan ja jalkautuu täten myös verkon kautta. Saapastointia yhdessä seurakuntien kanssa jatkui vaikkakin toiminta kaipa jatkuvasti lisää vapaaehtoisia.</p> <p>Liikuntapalvelut rakensivat vuoden 2023 aikana lasten ja nuorten liikuntaneuvontaan palveluketjun yhdessä hyte-alueen toimijoiden ja koulutuspalveluiden kanssa. Lasten ja nuorten liikuntaneuvonta käynnistettiin.</p> <p>Liikuntapalvelusuunnitelman laatimisessa toteutettiin kysely kaikille kuntalaisille sekä räätälöitiin erillinen kysely koululuokille sekä haastatteluihin ja työpajoihin kutsuttiin eri toimijoita, mm. nuorison edustajia, lisäksi lukiolaisten toteuttama kysely otettiin huomioon lähdemateriaalina.</p>			

	Hobari-toiminnasta on tehty kaksi palautekyselyä jonka perusteella suunnitellaan tulevan toimintakauden toimintaa.		
TLK kommentti	<i>Tarkastuslautakunta mukaan mittarien perusteella tavoite ei ole arvioitavissa. Se että pyritään eri tavoin keräämään palautetta nuorisolta on tärkeää, jotta heidän tarpeitaan ymmärretään paremmin. Tähän tulee panostaa myös jatkossa. Tehokkaaseen monikanavaiseen viestintään ja markkinointiin nuorison harrastusmahdollisuuksiin on syytä panostaa.</i>		

10. Osaamista ja johtamista kehitetään suunnitelmallisesti

Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025		Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK arvio
10.3 Ruokapalveluiden tavoitteet: Ruokapalveluiden sijoittuminen huomisen kuntaan. Vakiinnutetaan toiminta vuoden aikana. Henkilöstön työhyvinvointiin ja johtamisen muutokseen panostaminen. Toteutetaan työhyvinvointihanke, jossa hyödynnetään työpaikka kyselyn tuloksia.		Arki ja vapaa-aika	Toteutunut osin	Toteutunut osin
Mittari	Sairauspoissaolojen väheneminen	Lähtötila	Toteutuma 1.1.- 31.12.2023	
		0	100	
Mittari	Työhyvinvointikyselyn tulokset parantuneet. (kyllä=100, ei=0)	Lähtötila	Toteutuma 1.1.- 31.12.2023	
		0	0	
Mittari	Uusi organisaatiomalli on valmis. (kyllä=100, ei=0)	Lähtötila	Toteutuma 1.1.- 31.12.2023	
		0	100	
Eteneminen	<p>Ruokapalvelut on sijoittunut Arki ja vapaa-aika toimialaan 1.5.2023.</p> <p>Sairauspoissaolot ovat vähentyneet vuodesta 2022.</p> <p>Ruokapalvelujen henkilöstökysely toteutettiin sähköisesti 19.-28.9.2023. Vastausprosentti oli 82,1%. Vastausten keskiarvo oli 3,99, vuonna 2022 ka 4,28. Toimenpiteet tulosten pohjalta: Henkilöstövuokrauksen hankinta käynnistyi 2023, tarkoitus saada tätä kautta helpotusta sijaistamiseen alkuvuodesta 2024 alkaen. Oikea henkilö oikeassa paikassa. Tarkoitus on, että paras osaaminen ja ammattitaito kohtaa jokaisessa toimipaikassa. Työnkuvia on tarkistettu ja muokataan jatkuvasti toiminnan mukaisiksi. Henkilöstöä kuullaan sekä mielipiteitä ja ehdotuksia otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa. Pidetään säännöllisesti henkilöstöpalaveria, esihenkilöjen kanssa säännölliset palaverit kuukausittain ja tarvittaessa. Tiedotusta on parannettu: Esihenkilöille ja ruokapalvelujen henkilöstölle on perustettu omat Teams-ryhmät, jotka ovat aktiivisessa käytössä. Lisäksi kuukausikirjeet on otettu käyttöön. On toteutettu Sipoon Sykkeen kanssa pienryhmävalmennus (8 hlöä), jossa on ollut 8 tapaamista huhti-toukokuussa ja 8 tapaamista syys-lokakuussa, omatoiminen harjoittelu ohjelman mukaisesti kesä-elokuussa. Personal Trainer on antanut liikuntaan ja ravintoon liittyvää ohjausta ryhmästä nousseiden tarpeiden mukaisesti tavoitteena ylläpitää ja lisätä työkykyisyyttä fyysisesti kuormittavissa töissä.</p>			
TLK kommentti	<i>Tavoite osittain saavutettu.</i>			

13. Muut tunnistetut tavoitteet

Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025		Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK arvio
13.1 Kulttuuri ja vapaa-aikapalveluiden aikuisten ja ikäihmisten hyvinvointipalveluiden yhdyspinnat määritellään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja niille laadintaa kehittämissuunnitelma.		Arki ja vapaa-aika	Toteutunut	Toteutunut
Mittari	Yhdyspinnat määritelty ja kehittämissuunnitelma laadittu. (kyllä=100, ei=0)	Lähtötila	Toteutuma 1.1.- 31.12.2023	
		0	100	
Eteneminen	Kulttuuri- ja nuorisopalvelujen palveluyksiköt ovat tehneet koosteen olemassa olevista ja mahdollisista tulevista yhdyspinnoista. Keskustelu kunnan hyvinvointialueen yhdyspinnoista aloitettiin hyvinvointialueen edustajien kanssa. Vapaa-ajanjaostolle esitettiin yhdyspintamäärittelydokumentin 13.12.2023 § 68. Vapaa-ajanjaosto merkitsi asian tiedoksi.			
TLK kommentti	Toteutunut			

4.4.1 HYTE palvelut

Sipoolaisten hyvinvointi on yleisesti ottaen hyvällä tasolla. Sipoossa on keskimäärin vähemmän terveyden ja hyvinvoinnin riskitekijöitä kuin maassa keskimäärin, mutta väestön ikääntyminen sekä muut isot trendit väestönmuutoksessa, yleisessä taloudessa ja työllisyyden kehityksessä koskevat myös Sipoota. Kunta onkin tehnyt töitä mm esteettömyyden ja palvelujen saavutettavuuden eteen.- Huolestuttavaa on nuorten hyvinvoinnin heikko asema Sipoossa.

Kunnan hyvinvointitavoitteisiin kuuluu terveellisten elintapojen ja kulttuurisen hyvinvoinnin edistäminen ja myös yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen. Uudessa kuntastrategiassa mainitaan hyvinvointitavoitteiksi mm nuorten hyvinvoinnin parantaminen. Siinä riittää työsarkaa, ja epäonnistuminen lasten ja nuorten hyvinvoinnissa aiheuttaa raskaan taakan. Vuoden 2023 koulukyselyn mukaan lasten hyvinvointi ei ole kehittynyt positiivisesti, ja tyttöjen pahoinvointi on jopa lisääntynyt. Sipoo on kuitenkin sitoutunut nyt pitkäjänteiseen nuorten hyvinvointityöhön Planet Youth-toimintamallin kautta, joten tilanteeseen saadaan toivottavasti vähitellen parannusta.

Kunnanhallitus perusti alkuvuonna 2023 HYTE-koordinaattorin viran. Viranhaltija, joka aloitti työskentelyn maaliskuussa, irtisanoutui virasta kesäkuussa. Kunnanhallitus muutti viran HYTE-päällikön viraksi elokuussa. Virantäyttö tapahtui marraskuussa, jolloin uusi HYTE-päällikkö valittiin. Hän aloitti virantoimituksen 8.1.2024.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue on tehnyt yhteistyösopimuksen alueen peruskuntien kanssa. Sopimus on hyväksytty sekä kunnissa että hyvinvointialueella. Sen mukaisesti alueelle perustetaan työryhmät opiskelijahyvinvointiin, ennaltaehkäisevään päihdetyöhön ja lasten ja nuorten hyvinvointiin. Lisäksi yhteistoimintaryhmät kuntien hyte-koordinaattoreille sekä työllistymiseen ja kotoutumiseen ovat käynnistymässä.

Sopimuksen mukaisesti kuntien ja hyvinvointialueen välinen yhteistyö jakaantuu strategiseen ja operatiiviseen tasoon kuvan 1 mukaisesti.

Kuva 1 Aluevaltuustossa 14.11.2023 käsitelty strategisen ja operatiivisen tason yhteistyön kuvaus.

4.4.2 Palveluverkkoselvitys

Kunta tilasi konsulttityönä kouluverkoston laajuudesta selvityksen, jonka johtamiseen perustettiin laaja ohjausryhmä vuonna 2022. Työ oli niin ajallisesti kuin rahallisestikin iso satsaus kunnalta, viranomaisilta, ja poliitikoilta, ja kosketti tärkeää aihetta. Konsulttityön hinta oli n 42 000 € mutta epäsuorat kustannukset ovat olleet merkittävät, viranhaltijoiden projektiin osoitettu työaika huomioiden.

Lasten ja nuorten koulutus ja hyvinvointi on syystäkin Sipoon kunnan tärkein kehityksen kohde. Paitsi että lasten ja nuorten koulutus kattaa puolet Sipoon kunnan budjetista, ei kunta voi kehua lasten ja nuorten hyvinvoinnin hyvällä tasolla. Sipoon kunta pyrkii myös kasvattamaan väkilukuaan ja houkuttelemaan lapsiperheitä asukkaaksi niin kyliin kuin keskustaajamiinkin. Kouluilla ja koulujen sijainneilla on merkittävä vaikutus perheiden asuinpaikan valinnassa, sillä kouluilla on vaikutus paitsi lapsien elämään, myös aikuisten sujuvaan työssäkäyntiin ja koko ympäröivän asuinalueen toimivuuteen ja turvallisuuteen. Ison budjettivaikutuksen vuoksi Sipoon tulee olla myös kaukaa viisas, ja varautua Suomen laskevaan lapsilukuun ja vanhenevaan väestöön realistisesti. Useaan koulurakennukseen on myös tehty parannuksia. Ne ovat olleet investointeja, joiden takana saattaa olla myös uusia kaavoitussuunnitelmia tai muita tulevaisuuteen vaikuttavia päätöksiä.

Kunnan kouluverkoston kehittäminen on siis todella tärkeä ja välttämätön asia kunnan strategisten tavoitteiden ja rahallisten resurssien riittävyyden kannalta. Monimutkaisten vaikutteiden analysoinnin vuoksi on ollut erittäin tärkeää, että kehittämistyöhön on otettu mukaan laaja ohjausryhmä.

Työn tavoitteet ja rajaus ovat kuitenkin jääneet tekemättä ja tilaus konsulttiyhtiöltä on tehty selkeästi vaillinaisin rajauksin. Konsulttityön kilpailutusprosessin oikeellisuus on tämän vuoksi vaikea arvioida ja koko työn aloitusprosessi on hallinnollisesti epäselvä. Koska tavoitteista ja rajauksesta on jälkepäin väännetty kättä, on prosessin johtaminen ja saavutettu lopputulos jääneet vaillinaisiksi käytettyyn aikaan ja rahamäärään nähden. Tarkastuslautakunta kehottaa tarkkuuteen vastaavien konsulttitoiden laajuuden määrittämisessä ja tavoitteiden selkeässä kirjaamisessa ennen työhön ryhtymistä. Tavoitteista tulee vallita selkeä yhteisymmärrys ohjausryhmän kesken. Tehtävänannon epäselvyydet tarjoavat mahdollisuuden työn tarkoitushakuisiin ohjaamisyhteyksiin eri suunnilta, jolloin yhteisymmärryksen saavuttaminen käy mahdottomaksi. Tehtyjen ostopäätösten perusteet sekä tehdyt sopimukset tulee dokumentoida hyvien hallintoperiaatteiden mukaisesti.

Tarkastuslautakunta toteaa palveluverkkoselvityksen aihepiirin olevan erittäin tärkeä Sipoon kunnan kehittämisen kannalta. Tarkastuslautakunta kehottaa valmistelemaan hankkeet huolellisemmin ennen hankkeisiin ryhtymistä, jotta varmistetaan työn kesto, resurssien käyttö ja hankintojen hallinnollinen läpinäkyvyys.

Projektinjohtajan arvion mukaan lopputulos konsulttityöstä oli onnistunut kun taas poliittinen kenttä oli odottanut työltä selkeästi enemmän.

4.4.3 Työ- ja elinkeinopalvelut

Työ- ja elinkeinopalveluiden uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Palvelut siirtyvät kuntien vastuulle vuoden 2025 alusta. Uudistus on huomioitu talousarvioesityksessä. Aiesopimusta yhteisen työllisyysalueen muodostamisesta Itä-Uudellamaalla tehtiin keväällä 2023. Syksyllä tehtiin päätös tuottaa TE-palveluita 1.1.2025 alkaen Keravan kanssa.

Yritystapahtuma suunniteltiin pidettäväksi keväällä 2023, mutta yritystapahtuman ajankohta päätettiin siirtää syksylle 2023 ja se pidettiin Juhlatalolla. Tilaisuuden järjestelyihin ja puhujapalkkioihin varattiin n 10 000 euroa elinkeinoyksikön budjetista.

Maaailma on muuttunut paljon siitä ajasta, kun edellinen elinkeino-ohjelma on laadittu. Niinpä elinkeino-ohjelman päivitys koettiin tarpeelliseksi tehdä 2023. On koettu tarpeelliseksi tehdä pohjaselvityksiä tulevan elinkeino-ohjelman pohjaksi ja pohtia yhdessä työn tekemisen aikataulu. Elinkeinopäällikön oli määrä käydä läpi voimassa olevan elinkeino-ohjelman ja sen pohjalta käydä keskustelu tarpeellisista selvityksistä, toimenpiteistä sekä aikatauluista, jotta Sipoon kuntaan saadaan voimassa oleva uusi elinkeino-ohjelma vuodesta 2024 eteenpäin. Elinkeino-ohjelman valmistuminen siirtyi kuitenkin vuoteen 2024.

Elinkeinoyksikössä on ollut henkilöstöressurssista pulaa, kun työntekijöitä on ollut kahden sijasta yksi. Yksikössä on ollut henkilöstön vaihtuvuutta vuoden aikana.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomion siihen, että Elinkeinojaostossa on ollut pitempiä poissaolojaksoja, ja pidempiä sairauslomajaksoja, joka on mahdollisesti osaltaan ollut vaikuttamassa jaoston kokousten määrään ja suunnitelmien toteutumiseen. Kunnan tulisi kiinnittää huomiota sijaisen tiedonsaannissa.

Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään huomion siihen, että saadaan pidettyä ja sitoutettua jo olemassa olevia henkilöstöressursseja ja ennakoitua nykyisten resurssien tarpeita, sekä tukemaan olemassa olevia henkilöstöressursseja heidän tarpeissaan. Toivon mukaan vuosi 2024 korjaa asian.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että elinkeino-ohjelman uusiminen etenee ja valmistuu suunnitellusti.

Tarkastuslautakunta kehottaa edelleen ottamaan yritysvaikutusten arvioinnin päätöksenteon tueksi.

4.5 Yhdyskunta ja ympäristö

Yhdyskunnan ja ympäristön toimiala muodostettiin toukokuussa 2023 kun tekniikka- ja ympäristöosaston sekä kehitys- ja kaavoituskeskuksen toiminnot koottiin yhteisen toimialan alle. Samalla työllisyyden ja yritysten palvelut siirrettiin osaksi uutta arjen ja vapaa-ajan toimialaa. Kuntakonserniin kuuluva Sipoon Vesi on osa Yhdyskunta ja ympäristötoimialan henkilöstöorganisaatiota.

Yhdyskunta ja ympäristön toimialan alle oli asetettu yhteensä yksitoista (11) valtuustoon nähden sitovaa toiminnallista tavoitetta. Kunnan mukaan tavoitteista toteutui kuusi (5), kaksi (3) toteutui osittain, kaksi (2) ei toteutunut ja yksi (1) tavoite jäi arviotta. Tarkastuslautakunnan näkemys oli hieman erilainen, ja arviona oli että tavoitteista viisi (5) toteutui, neljä (4) toteutui osittain ja kaksi (2) ei toteutunut. Tarkastuslautakunta mielestä Yhdyskunta ja ympäristön tavoitteiden mittareihin olisi jatkossa hyvä saada entistä selkeämmäksi. Nyt tuntui että tulkinnanvaraa tavoitteiden ja mittarien toteumaan on liikaa.

3. Laaditaan kestävä kehityksen laajempi kokonaiskuva ja tiekartta kohti kestävämpää Sipoota

Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025		Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK arvio
3.1 Koko Sipoon yhdyskuntarakenteen ilmastovaikutusten ja hiilinielujen arviointi nykytilasta on laadittu		Yhdyskunta ja ympäristö	Toteutunut	Toteutunut
Mittari	Vuoden 2023 mittari: koko Sipoon yhdyskuntarakenteen ilmastovaikutusten ja hiilinielujen arviointi nykytilasta on	Lähtötila	Toteutuma 1.1-31.12.2023	

	osana yleiskaavan laadintaa valmistunut. (kyllä=100, ei=0)	0	100	
Eteneminen	Tavoite on toteutunut.			
TLK kommentti	<i>Toteutunut.</i>			

5. Vuotuinen keskimääräinen väestökasvutavoite noin 500 henkilöä. Asunrakentamisesta puolet toteutetaan pientaloina

Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025		Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK arvio
5.1. Kasvatetaan monipuolista kaavavarantoa (pientalovarantoa painottaen) mahdollistamaan osaltaan kunnan väestökasvutavoite ja pientaloasuntotuotannon lisääminen.		Yhdyskunta ja ympäristö	Toteutunut	Toteutunut
Mittari	Väestökasvu/vuosi ja asuntojen kappalemäärä pientaloissa suhteessa kerrostaloihin. Yhteensä vähintään 40 000 k-m2 uutta asumisen kaavavarantoa hyväksytty, josta vähintään 25 000 km2 on uutta pientalokaavavarantoa. (kyllä=100, ei=0)	Lähtötila	Toteutuma 1.1.-31.12.2023	
		0	100	
Eteneminen	Tavoite on toteutunut.			
TLK kommentti	<i>Tarkastuslautakunta tulkitsee mittarin niin, että vuosittaiseen väestönkasvuun peilitaten kaavavaranto on toteutunut.</i>			
Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025		Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK arvio
5.2 Käsittelykelpoisen rakennuslupahakemuksen käsittelyaika on alle 2 kk paitsi lupamenettelyjen yhteensovittamisesta käsiteltävissä lupahakemuksista. Käsittelyaika määritellään hakemuksen käsittelykelpoisuudesta päätöksen antamisen ajankohtaan.		Yhdyskunta ja ympäristö	Toteutunut	Toteutunut
Mittari	Käsittelyaika on alle 2kk. (kyllä=100, ei=0)	Lähtötila	Toteutuma 1.1.-31.12.2023	
		0	100	
Eteneminen	Tavoite on toteutunut.			
TLK kommentti	<i>Toteutunut lukujen perusteella.</i>			
Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025		Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK arvio

5.3 Käsittelykelpoisen suunnittelutarveratkaisu- ja poikkeamispäätöshakemuksen keskimääräinen käsittelyaika on alle 4 kk paitsi lupamenettelyjen yhteensovittamisesta käsiteltävissä lupahakemuksista. Käsittelyaika määritellään hakemuksen käsittelykelpoisuudesta päätöksen antamisen ajankohtaan		Yhdyskunta ja ympäristö	Ei toteutunut	Ei toteutunut
Mittari	Keskimääräinen käsittelyaika on alle 4kk. (kyllä=100, ei=0)	Lähtötila	Toteutuma 1.1.- 31.12.2023	
		0	0	
Eteneminen	Tavoite ei toteutunut. Käsittelyaika oli keskimäärin 8,2 kk.			
TLK kommentti	<i>Ei toteutunut ja käsittelyaika on valitettavasti kasvanut edellisvuodesta lukujen perusteella (v 2022:7,5 kk)</i>			
Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025		Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK arvio
5.4 Infran yleis- ja esisuunnittelu on kaikilla asemakaava-alueilla käynnistetty asemakaavoituksen ehdotusvaiheessa.		Yhdyskunta ja ympäristö	Toteutunut	Osin toteutunut
Mittari	Väestökasvu/vuosi ja asuntojen kappalemäärä pientaloissa suhteessa kerrostaloihin.	Lähtötila	Toteutuma 1.1.- 31.12.2023	
	Mittari 2023: Infran yleis- ja esisuunnittelu on käynnistetty sitovan tavoitteen 2023 mukaisesti. (kyllä=100, ei=0)	0	100	
Eteneminen	Tavoite on toteutunut.			
TLK kommentti	<i>NG8 suunnittelu toteutunut v 2024 puolella. S20 Söderkullan kartano & T6 Taasjärven itäpuoli infra suunnittelu valmistunut v 2023 aikana.</i>			

6. Sipoon yritysten ja erityisesti palveluyritysten määrää on kasvatettu ja monipuolistettu maanomistuksen, kaavoituksen ja markkinoinnin avulla

Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025	Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK arvio
6.1. Työpaikkakaavavarantoa kasvatetaan. Yritysten määrää kasvatetaan	Yhdyskunta ja ympäristö	Ei toteutunut	Osin toteutunut

Mittari	Mittari 2023: yritysten ja palveluyritysten nettolukumäärä kunnassa kasvaa verrattuna edeltävään vuoteen, kpl-määrä/v	Lähtötila	Toteutuma 1.1.- 31.12.2023	
		111	115	
Mittari	Mittari 2023: elinkeino-ohjelman päivitys on käynnissä (kyllä=100, ei=0)	Lähtötila	Toteutuma 1.1.- 31.12.2023	
		0	100	
Mittari	Mittari 2023: E5 kaava on ehdotuksena nähtävillä (kyllä=100, ei=0)	Lähtötila	Toteutuma 1.1.- 31.12.2023	
		0	0	
Eteneminen	<p>Ei toteutunut.</p> <p>Yritysten ja palveluyritysten nettolukumäärä kasvoi verrattuna vuoden 2022 nettolukumäärään verrattuna.</p> <p>Elinkeino-ohjelman päivitys käynnistyi syksyllä 2023. Konsulttiyhtiö FCG valittiin laatimaan elinkeino-ohjelman päivittämistyötä. Syksyllä 2023 sovittiin 2024 järjestettävistä työpajoista ja yritysfuorumeista.</p>			
TLK kommentti	<p><i>Arviomme on, että tavoite toteutui vain osittain. Erillisiä työpaikkakaavoja ei hyväksytty v 2023. Elinkeino-ohjelman päivitystyö käynnistyi ja vuonna 2023 yritysten nettolukumäärä kasvoi 13 yrityksellä tilinpäätöksen toimintakertomuksen perusteella. Tarkastuslautakunta ei havainnut, että E5 kaava olisi ollut nähtävillä.</i></p>			

7. Päätös Kerava-Nikkilä henkilöjunaliikenteen käynnistymisestä

Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025		Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK arvio
7.1 Väylävirasto tehnyt päätöksen käynnistämisestä: KeNi-hanke on osana seudullisia ja valtakunnallisia suunnitelmia.		Yhdyskunta ja ympäristö	Toteutunut osin	Toteutunut osin
Mittari	Mittari 2023: KeNi-hanke on osana MAL 2023 suunnitelman investointija hankelistaa. Edunvalvonta MAL maankäyttö ja HLJ-yhteisryhmä sekä Väylävirasto tehty (kyllä=100, ei=0)	Lähtötila	Toteutuma 1.1.- 31.12.2023	
		0		
Eteneminen	Tavoite on osittain toteutunut.			
TLK kommentti	<i>KeNi-hanke näkyy MAL suunnitelman hankelistaa.</i>			
Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025		Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK arvio
7.2 N 47 asemansillan korttelit-asekaava-alueen yleis- ja esisuunnittelu on aloitettu. Nikkilän kartanon keskuksen radan alikulkuyhteyden katu- ja rakennussuunnittelu on aloitettu.		Yhdyskunta ja ympäristö	Toteutunut osin	Toteutunut osin
Mittari	Mittari 2023: N 47 asemansillan korttelit - asekaava-alueen yleis- ja esisuunnittelu on aloitettu. Nikkilän kartanon keskuksen radan alikulkuyhteyden katu- ja rakennussuunnittelu on aloitettu. (kyllä=100, ei=0)	Lähtötila	Toteutuma 1.1.- 31.12.2023	
		0	50	
Eteneminen	Tavoite on osin toteutunut. Nikkilän kartanon keskuksen radan alikulkuyhteyden katu- ja rakennussuunnittelu on aloitettu.			
TLK kommentti	<i>Tarkastuslautakunta yhtyy kunnan arvioon</i>			

8. Päätös kävely- ja pyöräilyväylän rakentamiseksi Nikkilän ja Söderkullan välille

Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025		Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK arvio
8.1 Tie- ja katusuunnittelu on aloitettu yhdessä ELY-keskuksen kanssa. Päivitetty yleissuunnitelma väylästä on valmistunut.		Yhdyskunta ja ympäristö	Toteutunut	Osin toteutunut
Mittari	Asia on viety MALsopimuksen investointeihin Mittari 2023: Tie- ja katusuunnittelu on aloitettu yhdessä ELY-keskuksen kanssa. Päivitetty yleissuunnitelma väylästä on valmistunut. (kyllä=100, ei=0)	Lähtötila	Toteutuma 1.1.-31.12.2023	
		0		
Eteneminen	Tavoite on toteutunut.			
TLK kommentti	<i>Saamamme tiedon mukaan hanketta on jatkuvasti edistetty vuoden 2023 aikana, jonka tuloksena palaveroitu ELY:n kanssa. ELY:n kanssa on sovittu, että sovelletaan jo tehtyä esisuunnitelmaa. Tarkastuslautakunta tulkitsi kuitenkin että esisuunnitelma vuodelta 2020, ei ole sama kuin yleissuunnitelma. Työ aloitettu ELY:n kanssa vuonna 2023, jonka tuloksena tarjouspalaveri pidetty helmikuussa 2024. Tässä arviointi melko haastavaa mutta Tarkastuslautakunta tulkitsi tämän tavoitteen lopulta osittain toteutuneeksi.</i>			

10. Osaamista ja johtamista kehitetään suunnitelmallisesti

Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025		Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK arvio
10.2 Osaamista ja johtamista kehitetään suunnitelmallisesti päivittämällä koulutussuunnitelma. Lisäresurssi, tontinluovutuksen maankäyttöinsinööri, on ohjelmoitu tuleville vuosille, menot katetaan kehystä suuremmalla tontinmyynnillä		Yhdyskunta ja ympäristö	Arvioimatta	Ei toteutunut
Mittari	Päivitetty koulutussuunnitelma on laadittu (kyllä=100, ei=0)	Lähtötila	Toteutuma 1.1.-31.12.2023	
		0		
TLK kommentti	<i>Toteutumatta.</i>			

12. Toimitaan ja kehitetään toimintaa omistajapoliittisten linjausten mukaisesti

Strateginen toimenpide vuosille 2022-2025		Vastuutoimiala	Kunnan arvio	TLK arvio
12.2 Toiminnan kehittäminen omistajapoliittisten linjausten mukaisesti kiteytetään edunvalvontasuunnitelmaan.		Yhdyskunta ja ympäristö	Toteutunut	Toteutunut
Mittari	Mittari 2023: Suunnitelma on laadittu. On pidetty edunvalvontasuunnitelman MAL- ja HLJ-neuvottelut, saavutettu	Lähtötila	Toteutuma 1.1.-31.12.2023	

	Sipoon tulokset MAL-suunnitelmaan (asuminen, KeNI, mm), edunvalvontaneuvottelut Väylävirastossa pidetty ja lausunto Liikenne 12- ohjelmaan	0	100	
Eteneminen	Tavoite on toteutunut.			
TLK kommentti	<i>Toteutunut</i>			

Yhdyskunnan ja ympäristön teki budjetoitua paremman tuloksen. Tulot ylittivät 6% budjetoidun, ja vastaavasti toimintamenot pysyivät talousraameissa.

Menoja kasvatti erityisesti yksityisten päiväkotien siirtyminen kunnan vastuulle. Tulopuolella taas maankäyttövuokrien lisäykset sekä rakentamiseen liittyvät lupahakemuksien ylitykset olivat siivittämässä Teknisen puolen mainioon tilinpäätökseen.

Sipoon kasvu on rakennettu kestäväälle pohjalle, missä painopisteet ovat suunnitellussa väestönkasvussa sekä taajamissa että haja-asutusalueella. Sipoo vetää puoleensa.

Haitallisena asiana kuntalaisille pitää toki mainita korotetut maapohjaverot. Kuntahan ei voi näille korotuksille mitään, ja onkin syytä todeta että taloushaasteet kurittavat niin kuntalaisia kuin itse kuntaa.

Sitovissa tavoitteissa tekninen osasto ei pääsyt edelleenkaan täydellisyyteen. Käsittelykelpoisten n suunnittelutarveratkaisu- ja poikkeamispäätöshakemuksen käsittelyaika oli vuonna 2023 8.2kk. tavoite on kirjattu 4kk pituiseksi. Se on pitkä aika jonkun odottaa, jotta saa rakentaa omia unelmiaan.

Tarkastulautakunta toivoo, että lupahakemusjono saataisi purettua, ja uudet kuntalaiset saisivat lupahakemuksiinsa nopeampia vastauksia

Sipoon kunta toteutti laajaa organisaatiomuutosta keväällä 2023 jonka seurauksena kunnan tärkeät osastot maankäyttö, maanhankinta, kaavoitus ja kaava-alueiden rakentaminen siirtyivät saman johdon alle. Uudesta Yhdyskunta- ja Ympäristöosastosta tuli näin tiiviimpi- ja toivottavasti tehokkaampi organisaatio kuntalaisten tarpeisiin peilaten.

Geopoliittiset haasteet sekä edelleen lamauttava matalasuhdanne jarruttavat investointeja kautta Suomen. Sipoon uniikki asema pääkaupungin vieressä ei saa johtaa siihen, että voidaan käyttää holtittomasti kuntalaisemme verorahoja.

Isoimmat otsikot sai varmasti NG8 kaavan prosessi missä kuultiin painokkaita puheenvuoroja valtuustossa. Annetun informaation perusteella kaava hyväksyttiin valtuustossa selkeällä enemmistöllä, ja tämä uusi kaava luo pohjan hallitulle väestökasvulle ja elinvoimaisuudelle koko Nikkilän alueelle. On ymmärrettävää, että moinen laaja kaava huolettaa osaa kuntalaisista, mutta tasapainoisen kunnan saamiseksi tarvitsemme kolmea kasvukeskusta, Talma, Nikkilä ja Söderkullaa. Myös Söderkullan alueella tehtiin uusia upeita kaavoja ja tarkastuslautakunta voikin todeta, että Sipoon kunta on valmis tulevien vuosien kasvuhaasteille asemakaavojen suhteen ainakin.

Mainittakoon vielä että tuleva G28 Sipoon yleiskaava 2050 on myös esitetty kuntalaisille.

SOTEn siirtyminen hyvinvointialueelle tarkoitti isoja muutoksia tilakäytön suhteen. Nikkilän SOTE-keskus sekä seniorikeskus siirtyi toiminnoiltaan hyvinvointialueen alle, mutta kiinteistöriskit jäivät kunnan harteille. Vuokrasopimukset suojaavat kuntaa tällä hetkellä mutta mikäli hyvinvointialue keskittäisi palvelunsa muualle niin kunnalle jäisi omistamiensa kiinteistöjen kautta isot maksuvelvoitteet.

Tarkastuslautakunta peräänkuuluttaa viranhaltijoilta näkemyksiä siihen, onko kunnan enää kannattavaa omistaa kiinteistöjä, joiden kohtalo on yhden poliittisen päätöksen päässä.

Vuoden 2023 lopussa kunnan kiinteistöistä on kunnan omassa käytössä 74157 htm², ei käytössä 17 117 htm² ja ulosvuokrattuna 22 000 htm². Tyhjiä isompia tiloja tai hyvin pienellä miehityksellä on mm vanha varikko, vanha vesilaitos, Talman koulun vanha osa, Arava, vanha kuntala, Opintien koulun A -osa (joka nyt purussa), vanha Pleissi ja vanha Söderkullan terveysasema.

Viikoittaista käyttöastetta ei ole selvitetty – tila on joko käytössä tai ei ole käytössä.

Henkilömäärät kustannuspaikoittain toimistoissa selvitetään ja korjataan vuosittain kuten Kuntalassa ja Yk-talossa. Luvut toimivat sisäisen vuokran laskennan perusteena.

Myönteistä oli että Söderkullan vanhan koulukampuksen tiloja alettiin purkamaan.

Kuntatalous on haastavassa tilanteessa ja tulevia vuosia arvioiden kaikille säästöille olisi nyt paikkansa. Tarkastuslautakunta suosittelee strategian luomista toimitilojen suhteen, missä päätetään toimitilojen tehokkaasta käytöstä.

Kaavoitus

Sipoo on ollut viime vuosina yksi Suomen nopeimmin kasvaneista kunnista ja asumisen kaavavarannolla on luotu edellytykset hyvälle kasvulle myös lähivuosiksi. Epävakaa maailmantalous, asumiskustannusten nousu ja korkea inflaatio kuitenkin vaikuttavat rakentamiseen ja kotitalouksien kulutukseen.

Yleiskaavoituksen osalta kaavoitusohjelmakauden keskeisin kaavahanke on ollut koko kunnan yleiskaavan päivittäminen tukemaan osaltaan maankäytön kehittämistä pitkällä aikavälillä kunnan strategian linjausten mukaisesti ja jotta se vastaisi aiempaa paremmin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin muutosilmiöihin maankäytön kehittämisen näkökulmasta. Asemakaavoituksen keskeisenä tavoitteena on ollut mahdollistaa kuntastrategian mukainen kasvu tuottamalla monipuolista, erilaisia asumisen tarpeita vastaavaa kaavavarantoa Nikkilän ja Söderkullan taajamakeskusten ohella myös taajamakeskukseksi tulevaisuudessa kehittyvässä Talmassa.

Tarkastuslautakunta ehdottaa huomioimaan riskienhallinnan kaava-alueen toteuttamisjärjestyksessä.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä asiana, että on saatu edistettyä pienempiä kaava-alueita, koska huolena on rakentamisen hiljentyminen taantuman vuoksi. Isojen kaava-alueiden eteenpäin viemisen yhteydessä on syytä ottaa huomioon talouden realiteetit ja kohdistaa infrakehitystyö talouden sallimiin rajoihin. Tässä kohtaa saattaa olla järkevää kohdistaa huomio pienempiin kaava-alueisiin, jotka ovat ketterämmin loppuun rakennettavissa, investoinnit ovat paremmin hallittavissa, jolloin nämä investoinnit maksaisivat itseään takaisin nopeammin.

Tarkastuslautakunta muistuttaa edelleen, että strategian toteutumisen kannalta on tärkeää, ettei muun kunnan kehittyminen jää resurssipulassa taajamien kehittämisen varjoon.

Tarkastuslautakunta kiinnittää edelleen huomion siihen, ettei tontinluovutusperiaatteita ole päivitetty vuoden 2023 aikana (päivitetty viimeksi 2019) ja kehottaa viipymättä päivittämään ne.

Tarkastuslautakunta kehottaa edelleen ottamaan yritysvaikutusten arvioinnin päätöksenteon tueksi.

Keinukallioon suunniteltua hallikokonaisuuden rakennusurakan hankintamenettely keskeytettiin syksyllä 2023, koska rakennusurakan ensimmäisen kilpailutuskierroksen tarjoukset ylittivät tavoitehinnan useammalla miljoonalla eurolla. Uusi tarjouspyyntö kilpailutus on kuitenkin suunnitteilla vuonna 2024.

5. Sipoon Vesi liikelaitos

Kaikki kuten ennenkin, tulos hyvä ja vesi virtaa, vai virtaako?

Tulostavoitteet ylittyivät, 712.000 € siirretään Sipoon veden voittotilille.

Huolestuttavaa, ettei Sipoon Vesi nostanut taksojaan vuonna 2023, vaikka muiden Kuuma-kuntien hinnat ovat selkeästi korkeammat. Tästä syystä Sipoon Veden liikevaihto alittui hitusen, ollen noin 273.000 € arvioitua pienempi. Tekemättömät investoinnit/projektit olivat kompensoimassa liikevaihtovajetta, josta syntyi hyvä vuositulo.

Riskit: Talousveden saastuminen on toiminnallinen riski, mutta myös taloudellinen riski, koska siitä aiheutuvat taloudelliset korvaukset voivat olla merkittäviä. Tällaisessa tapauksessa riskinä on myös vedenjakeluun tarvittavan kaluston, säiliöiden, astioiden ja riittävän talousvesimäärän toimittamiseen liittyvät asiat. Näihin toiminnallisiin riskeihin on varauduttu mm. naapurilaitoksien kanssa yhteisesti sovitulla käytännöllä, joita ovat avun ja laitteiden sekä kaluston lainaaminen erityistilanteissa. Näihin on saatavana apua myös pelastuslaitokselta ja puolustusvoimilta. Toiminnallisena ja taloudellisena riskinä voidaan pitää myös rankkasateiden tai viemäreiden sortumisen aiheuttamat viemäritulvat, joista saattaa aiheutua ympäristöhaittoja ja korvausvaatimuksia.

Vuonna 2023 tehdyt merkittävimmät projektit:

Vuoden aikana saatiin valmiiksi Nikkilä-Kerava siirtoviemäriinlinja, jolla varmistetaan keski- ja pohjois-Sipoon jätevesien siirtokapasiteetin riittävyys 2060-luvulle saakka. Urakan yhteydessä saneerattiin myös siirtolinjan pääpumppaamot Nikkilässä ja Vaahteramäessä. Saneerausten yhteydessä pumppaamoiden toimintavarmuutta parannettiin merkittävästi. Molemmat pumppaamot varustettiin varavoimakoneilla, Nikkilässä pumppaamon viereen rakennettiin huomattavat ylivuoto- ja virtaaman tasausaltaat. Lisäksi siirtoviemäriinlinja on nyt kahdennettu, joten toisen linjan vikaantuessa tai tullessa saneerausikään, on mahdollista käyttää vain toista linjaa jätevesien johtamiseen. Tällä vähennetään myös korjausten yhteydessä aiheutuvia kustannuksia. Vesihuoltolaitokselle tehtiin vesihuoltolain mukaisen terveydensuojeluviranomaisen tarkastus sekä vesihuoltolain valvontaviranomaisen (ELYkeskus) vesihuoltotarkastus lain noudattamisesta. Kummastakaan viranomaistarkastuksesta ei tullut huomautuksia eikä toiminnassa todettu olevan korjattavaa. Veden analyysitulokset vuoden ajalta täyttivät Sosiaali- ja terveysministeriön asettamat laatuvaatimukset ja -suositukset 100 %:sesti. Varautumiseen ja toimintavarmuuteen kiinnitettiin vuoden aikana edelleen tavanomaista enemmän huomiota. Keski-Uudenmaan Veden valmiussuunnitelma valmistui, kunnan valmiussuunnitelmaa päivitettiin vesihuollon osalta sekä varautumissuunnitelmaa päivitettiin. Toimintavarmuuden parantamiseksi läpi vuoden panostettiin merkittävästi viemäroinnin ennakoiivaan huoltoon sekä vuotovesien paikantamiseen ja vähentämiseen. Viettoviemäriä kuvattiin noin 80 kilometriä eli noin 30 %:a koko viettoviemäriverkostosta.

Sipoon Veden vuoden 2023 vuositavoitteet perustuvat talousarviokirjan mukaan kunnan vuositavoitteiden, toimenpiteiden ja toteutusohjelmien esityksiin ja ovat käytännössä samat kuten edellisvuonna. Alla lueteltu vuoden 2023 talousarviossa esitetty valtuuston asettamat sitovat tavoitteet Sipoon Vedelle, jotka ovat samat kuten edellisenä vuonna:

- Toteuttaa ja tukee kunnan strategiaa ja sen valtuustokauden tavoitteita yhdessä kunnan muun organisaation kanssa
- Vuosikate kattaa poistot ja kunnan päättämät pääomakustannukset ilman taksankorotuksia kasvun tuomien lisätulojen avulla

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että HSY ja Keski-Uudenmaan vesi korottavat taksojaan Sipoon Veden suuntaan eikä nykyiset hinnat välttämättä tule kattamaan tulevia investointeja ja huoltotoimenpiteitä.

- Laatii investointiohjelman ja -suunnitelman yhteensopivaksi kunnan investointien kanssa

Lisäksi Sipoon Veden johtokunnan asettamat tavoitteet Sipoon Vedelle:

- Sipoon asiakkaiden tiedottamisen kehittäminen yhteistyössä kunnan ja kumppanien kanssa
- Raportoi talouden toteutumisesta ja toteumaennusteesta johtokunnan kokousten yhteydessä

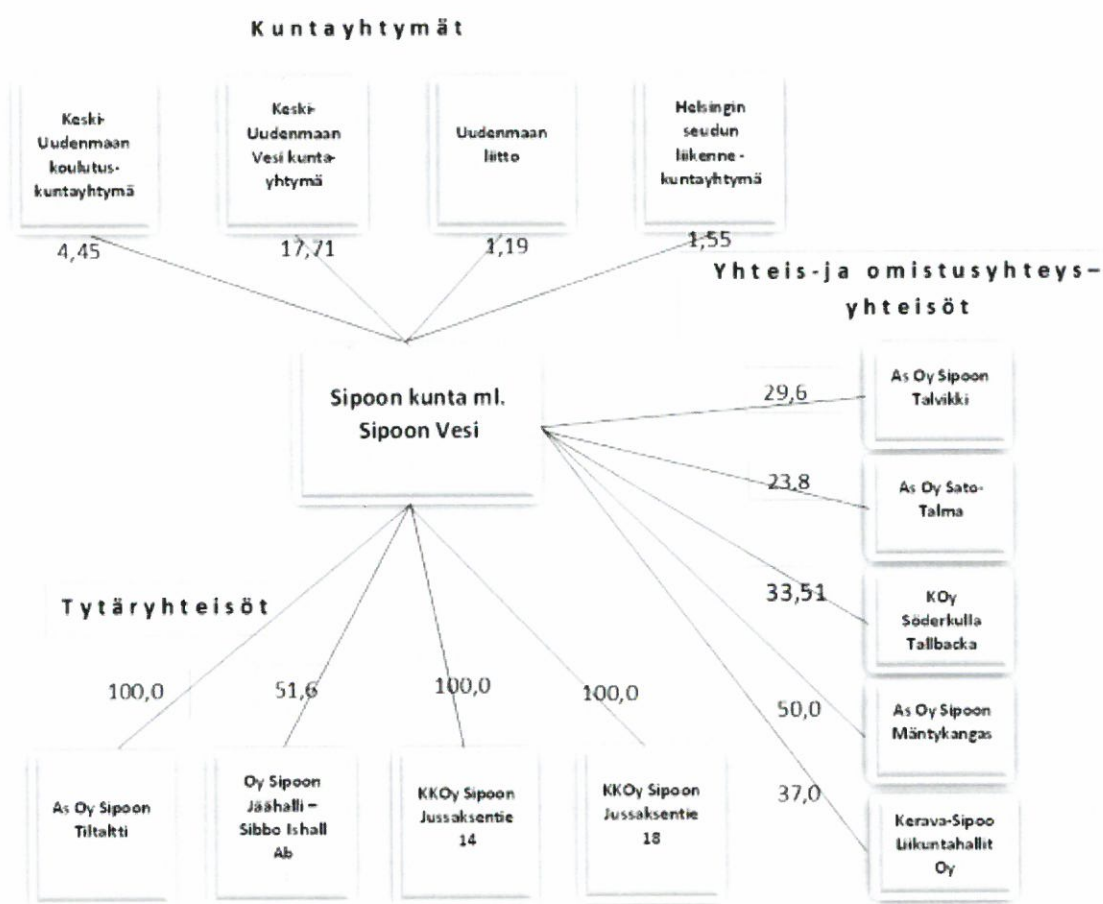
Tarkastuslautakunta arvioi Sipoon Veden tavoitteiden toteutuneen.

6. Sipoon kuntakonsernin tytäryhtiöt

SOTE uudistuksen myötä konsernirakenteesta poistuivat HUS-, Eteva- ja Kärkulla-kuntayhtymät. Vuoden 2022 talousarviossa todetaan, että tytäryhteisölle asetetaan valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Asetetuilla tavoitteilla pyritään tukemaan kunnan strategisten tavoitteiden toteuttamista ja niillä pyritään vaikuttamaan konsernin talouden tasapainoon, konsernin tuottamien palveluiden laatuun ja palvelutuotannon tehokkuuteen sekä konsernin omaisuuden arvon säilymiseen. Lisäksi todetaan, että tytäryhteisöt ovat velvollisia raportoimaan tavoitteiden toteutumisesta sekä toiminnastaan ja taludestaan osavuosisikastausten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Sipoon kunnan konserniin kuului vuoden 2023 lopussa neljä yli 50 % omistettua tytäryhtiötä, jotka yhdistettiin konsernitilinpäätökseen.

SIPOON KUNTAKONSERNIN RAKENNE 2023

6.1. Oy Sipoon Jäähalli – Sibbo Ishall Ab

Talousarviokirjassa asetetut sitovat tavoitteet vuonna 2023

- Jäähalli antaa mahdollisuuden laadukkaaseen jääturheiluharrastustoimintaan Sipoossa.

- Jäähalli vahvistaa erityisesti nuorison liikunta- ja urheilutoiminnan edellytyksiä.
- Käyttöastetavoite vähintään 95 % ja jäämaksut kilpailukykyisiä.
- Jäähalli pidetään hyvässä toimintakunnossa ja tarvittavat huollot sekä korjaukset suoritetaan ajallaan.

Taloudelliset tavoitteet: nollatulos, rahoituksen kannalta pystyttävä hoitamaan sovitut luottojen lyhennykset ja korot sovitun ohjelman mukaisesti, kassavirta vähintään +/- 0

Yhtiön tilinpäätöksen mukaan yhtiön tilikauden liikevaihto oli 451 684,77 € ja tilikauden tappio 19 771,51 €. Näin ollen taloudellisten tavoitteiden nollatulos ei toteutunut. Kassavirta ei ole arvioitavissa saatavilla olevien tietojen perusteella.

Jäähallin Tilinpäätöksessä mainitaan, että Jäähalli mahdollisti laadukkaan jääurheiluharrastustoiminnan Sipoossa. Jäähalli vahvisti erityisesti nuorison liikunta- ja urheilutoiminnan edellytyksiä. Jäähallin käyttöaste oli koko kauden ajan hyvä eli 98% jäähallin aukioloista.

Jäämaksut olivat kilpailukykyisiä suhteessa lähialueen jäämaksuihin. Jäähallia on pidetty hyvässä toimintakunnossa ja tarvittavat huollot sekä PTS:n mukaiset korjaukset suoritettiin ajallaan.

Rahoituksessa sovitut luottojen lyhennykset ja korot hoidettiin sovitun ohjelman mukaisesti.

Tarkastuslautakunta arvioi sitovien tavoitteiden toteutuneen, poislukien taloudelliset tavoitteet.

Jäähallin sitovien tavoitteiden raportointia tai toteuma, tulisi näkyä myös kuntakonsernin tilinpäätöksen toimintakertomuksessa.

6.2. Keskinäiset kiinteistöasakeyhtiöt Sipoon Jussaksentie 14, Sipoon Jussaksentie 18, ja Asunto Oy Tiltalti

Asetetut tavoitteet vuonna 2023–2025 Jussaksentie 14&18 yhtiöille ovat talousarviossa seuraavat.

- Yhtiön taloudellinen tavoite on nollatulos.
- Yhtiön omistamat kiinteistöt vuokrataan 1.1.2023 alkaen Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle.
- Vuokrat määritetään vuoden 2022 aikana.

Yhtiöiden vuokraus Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle ja vuokrien määrittely on toteutunut tavoitteiden mukaisesti. Taloudellinen tulos 100 143,31 € v 2023 Jussaksentie 18, joten taloudellinen tavoite ylittyi. Vastaavasti Jussaksentie 14 taloudellinen tulos poikkesi merkittävästi tavoitteesta ja oli tappiollinen, -439 692,44 €, joten taloudellinen tavoite epäonnistui.

Tarkastuslautakunta kysyy, kuinka tulos on näin vahvasti tappiollinen (Jussaksentie 14) kun vuokratulot ovat hyvinvointialuesopimuksen myötä kiinteällä tasolla ?

Asunto Oy Tiltaltin osalta, Taloudellinen tavoite: nollatulos ja kassavirta, joka riittää kiinteistön ylläpitoon ja korjauksiin sekä lainanhoitolyhennyksiin ja -kuluihin.

Tarkastuslautakunnan arvio: Saatujen tulos- ja taselaskelmien perusteella arvioidaan taloudellinen nollatulos toteutuu myös tilinpäätöksessä. Arviomme mukaan kassavirta ja tasearvo riittää talouden hoitoon vastaisuudessakin.

Tarkastuslautakunta peräänkuuluttaa tytäryhtiöiden tilinpäätöslukuja ja tavoitteiden toteuma-arviota kuntakonsernin julkaistuun tilinpäätökseen.

7. Tarkastuslautakunnan muita huomioita

7.1. Sisäinen tarkastus ja sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kunnan vuoden 2023 tilinpäätöksessä todetaan seuraavaa:

Sisäinen valvonta on osa kunnan ja kuntakonsernin johtamis- ja hallintojärjestelmää. Sisäisen valvonnan toimijat ja vastuut on kuvattu Sipoon kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeessa. Päätösvalta on tarkemmin kuvattu hallintosäännössä, osastojen toimintasäännöissä sekä kunnanhallituksen ja valiokuntien päätöksissä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kokonaisuus rakentuu hallinnon järjestämisestä, selkeistä johtamisvastuista, valvontatoimenpiteistä, raportoinnista, seurannasta ja arvioinnista. Tavoitteena on jatkuva, vuosittain kehittyvä prosessi toimintatapojen edistämiseksi. Asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä tulisi arvioida säännöllisesti.

Kunnanjohtaja, johtavat viranhaltijat ja tulosalueiden ja yksiköiden esimiehet vastaavat kokonaisvaltaisen riskienhallinnan ja valvonnan viemisestä käytäntöön sekä säännöllisestä raportoinnista hallitukselle ja valiokunnille.

Vuoden 2023 tilinpäätöksessä mainitaan lisäksi seuraavaa hallinnosta ja johtamisesta:

Toimintaa ohjaavat säännöt, määräykset, ohjeet ja päätökset ovat pääosin ajan tasalla. Ohjeistuksia tulee kuitenkin säännöllisesti päivittää ja niitä on myös päivitetty. Kunnan hallintosääntö ja toimialojen toimintasäännöt päivitettiin vuoden 2023 aikana. Lisäksi tarvitaan henkilöstön lisäperehdytystä. Tilikauden aikana ei ole ilmennyt tapahtumia, joissa toimielimet tai toimialat olisivat jättäneet noudattamatta merkittäväällä tavalla tai tarkoituksellisesti kunnan sääntöjä ja ohjeita mm. hallintosääntö, kunnanhallituksen ja lautakuntien toimintasäännöt, sisäisen valvonnan ohje sekä kunnanhallituksen antamat ohjeet.

Sisäinen tarkastus toimii kunnanjohtajan alaisuudessa ja raportoi kunnanjohtajalle sekä kunnanhallitukselle. Sipoon kunnalla ei ole palveluksessaan omaa sisäistä tarkastajaa, vaan tarkastukset on tilattu ulkopuoliselta asiantuntijataholta.

Sisäisen valvonnan hoitamisessa ja kehittämisessä hyödynnetään myös ulkoisen tilintarkastuksen raportteja ja havaintoja. Vuosien 2023-2024 aikana toteutetaan neljä sisäistä tarkastusta, joista

luotto- ja yritysmaksukorttien käyttö ja käytön seuranta valmistui marraskuussa 2023. Tarkastuksessa havaittiin merkittäviä puutteita, joihin on kohdistettu toimenpiteitä alkuvuodesta 2024.

Tilinpäätöksen toimintakertomuksessa ei kuitenkaan ole määritelty tarkempaa kuvausta toimenpiteistä. Tarkastuslautakunta kaipasi tässä kohtaa toimintakertomuksessa enemmän konkretiaa mitä on tehty tai mitä ollaan tekemässä, kenen toimesta ja millä aikataululla.

Sipoon kunnan talousjohtaja tilasi sisäisen tarkastuksen nimenomaan luotto, yritys ja maksutilien käytöstä BDO Auditor Oy:lta Tavoitteena BDO:n toimeksiannossa oli arvioida kunnan sisäisten ohjeiden noudattaminen, luotto- ja maksukorttien käyttöön liittyvän ohjeistuksen ajantasaisuutta sekä pienhankintaohjeen ja hankintalain noudattamista. BDO suoritti tarkastuksen toimeksiannon ja loppuraportti valmistui vuoden 2023 marraskuun lopussa. Tarkastus suoritettiin aineistotarkastuksen (mm vajaa 2500 päivittäistavarahankinnan koontilaskua) ja viranhaltijoiden haastatteluiden perusteella.

Tarkastuksessa havaittiin, että kunnan sisäisessä valvonnassa oli selkeitä puutteita kaikissa tarkastustavoitteiden kokonaisuuksissa. Huolestuttavinta BDO:n raportissa oli merkittävät kirjanpidolliset puutteet, muun muassa tositteiden puuttumisia (n 90 % kaikista päivittäistavarahankinnoista) sekä tiliöintiin liittyviä puutteita. Päivittäistavarojen määrä vajaan 46kk ajalta oli n 600 000 €, joka tarkoitti että hankintalain mukaisen kilpailutuksen hankintarajan (60 000 €) mukaan olisi päivittäistavarahankinnat kuulunut kilpailuttaa ajoja sitten. BDO:n tarkastuksen perusteella kunnan tuli ryhtyä välittömiin toimiin ja selvittää juurisyyt yksityiskohtaisissa havainnoissa esitellyille puutteille kaikkia toimialoja koskevassa toiminnassa. Korjaavat toimenpiteet pitää tehdä hyvin ja seurata prosessin asianmukaista toteutusta.

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että talousohjeen yrityskorttien käytön ohje on jäänyt merkittäväällä tavalla noudattamatta v 2020-2023 aikana, joskin ei välttämättä tarkoituksellisesti.

Talousjohtaja lähetti BDO:n raportin tarkastuslautakunnalle tiedoksi tammikuun lopussa. Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan kunnan johtoryhmä oli käsitellyt raportin tammikuun alussa, ja ryhtyi raportin mukaisiin korjaustoimenpidesuosituksiin. Korjaustoimenpiteitä olivat muun muassa päivittäistavarahankintojen kilpailutus liittymällä Sarastian yhteyshankintasopimukseen sekä lahjakorteista luopuminen henkilöstön palkitsemis- ja muistamishankinnoissa. Lisäksi talousohjetta päivitettiin ja sisäisiä prosesseja vastuuhenkilöineen määriteltiin tarkemmin.

Tarkastuslautakunta kehottaa, että suunnitelma kunnan sisäisistä tarkastuksista ja kaikki kunnan sisäisten tarkastusten loppuraportit tuodaan jatkossa viipymättä tarkastuslautakunnan ja kunnanhallituksen tietoon.

Tarkastuslautakunta pyysi kunnalta tarkempaa selvitystä tapahtumille. Tarkastuslautakunta koki, että kunnan antamat vastaukset eivät olleet tarpeeksi kattavia toimialakokonaisuus huomioiden.

Kunnan konsernipalvelut muun muassa totesi, että ”viranhaltijat ovat hyväksyneet laskut laskulla olevan kuittierittelyn perusteella, joskin usein ilman allekirjoitettua kuittia ja käyttötarkoituksen selostusta”. Tarkastuslautakunnalle jäi vaikutelma, ettei tapahtuneelle liiemmin jälkikäteen jäänyt aikaa selvittelylle, vaikkakin tiettyjä yksityiskohtaisia selvityksiä saimmekin (esim käteisnostot pakolaisille, joilla ei ollut vielä pankkitiliä ja erinäisiä päivittäistavarahankintoja sosiaalityön avustuksiin. Mainittakoon että SOTE:n toimesta ei havaittu ostoja kunnan nimiin 2023 vuodelta). Tarkastuslautakunta koki tarpeelliseksi käynnistää erikseen rajattu ja määritelty lisäselvitys osalle vuoden 2023 yrityskorttien tapahtumista. Tarkastuslautakunta arvioi selvitystyön tuloksia viipymättä sen valmistuttua. Arviomme tuodaan valtuuston tiedoksi todennäköisesti heti syksyn ensimmäiseen valtuuston kokoukseen.

Tarkastuslautakunta kehottaa, että päivittäistavarahankintojen hyväksyjiltä (oli hyväksyjänä sitten esim toimialajohtaja, rehtori tai päiväkodin johtaja) vaaditaan vastaisuudessa täydellistä tositteiden kohdentamista ostolaskuihin. Kunnan prosesseja on tehostettava, jotta koontilaskujen hyväksynnässä ei tapahdu virheitä taikka tulkinnan varaa. Kaikkiin ostotapahtumiin pitää löytyä tositteet sekä selitteet mihin hankinta liittyy. Tarkastuslautakunta painottaa, että talousosaston on jalkautettava päivitettyjä talousohjeita niille henkilöille jotka ovat vastuussa ostoksista. Kunnassa tulisi olla nollatoleranssi kirjanpidollisille puutteille. Päivittäistavarahankintojen toimintatapojen seuranta tulee olla asianmukainen ja riittävä. Esihenkilöiden tulee olla tietoisia velvollisuuksistaan ja tiedottaa myös kortinhaltijoita. Tämän läpivienti organisaatiossa vaatii koulutusta ja sen varmistamisen, että tieto on mennyt perille.

Tarkastuslautakunta esittää, että konsernipalvelut laatii informaatiopakettin tai koulutuksen, jota vastaan myönnetään korttioikeus.

Tarkastuslautakunnan taloushallinnolta saaman tiedon mukaan, 99 uutta S-Businesskorttia on tilattu kunnan käyttöön, jotka toimialajohtajat jakavat oman harkintansa mukaan oman toimialan tarpeisiin.

Tarkastuslautakunnan mielestä tämä kuulostaa isolta määrältä. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan, S-Businesskorttien käyttäjien määrää tulisi tarkasti harkita. Onko tarve näin laaja ottaen huomioon, SOTE toimen poistuttua organisaatorakenteesta? Mitä pienempi määrä kortteja käytössä, sen helpompi kokonaisuutta on seurata ja hallita. Nopean laskennan mukaan tämä tarkoittaisi että joka seitsemännellä kokoaikaisella kunnan työntekijällä olisi S-Business kortti

Lopuksi voimme todeta että ilman talousjohtajan tilattua kohdennettua sisäistä tarkastusta, tämä huolimaton toimintakulttuuri olisi saattanut jatkua pidempäänkin.

7.2. Määrärahan ylitys

Taasjärven talviuimapaikan rakennusprojektiin oli budjetoitu alun perin 100 000 €. Projektin loppukustannukset ylsivät kuitenkin 250 000 €. Tarkastuslautakunnalle jäi epäselväksi oliko projektin räikeästi paisuneelle budjetille poliittista hyväksyntää ?

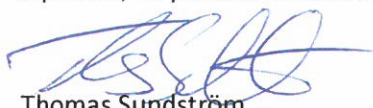
8. Loppusanat

Sipoon kunnan taloudellinen tulos vuodelta 2023 oli hyvä. Rakenteellisia muutoksia oli paljon ja merkittäviä päätöksiä tehtiin kasvun ja tulevaisuuden kannalta. Seuraavat pari vuotta vaikuttaa ennusteiden mukaan olevan taloudellisesti haastavia. Macro talouden suhdanne vaikuttaa väkisinkin kasvutahtiin ja kuntien, hyvinvointialueiden ja valtion välinen rahoitusrakennemalli luo vielä epävarmuutta ennustamiseen.

Tulos ei ole mairitteleva sitovien tavoitteiden saavuttamisen osalta. Samaan aikaan kuitenkin tavoitteet ja mittarit olivat tarkastuslautakunnan arvion mukaan viime vuotta parempia. Fiksu Kunta strategia työpajoissa esiin tulleita hyviä havaintoja tavoite- ja mittariasennasta kannattaa käyttää hyväkseen vuositavoitteiden asettamisessa.

9. Allekirjoitukset

Sipoossa, 3. päivänä kesäkuuta 2024

Thomas Sundström,

Puheenjohtaja

Markus Söderqvist,

Varapuheenjohtaja

Timo Bonsdorff

Jäsen *)

Laura Laakso

Jäsen

Danita Westphal

Jäsen *)

*) sähköiset allekirjoitukset seuraavalla sivulla

YHTEENVETO

ALLEKIRJOITUKSET

Nimi	Yritys	Aikaleima
DANITA YVONNE WESTPHAL TIMO RAGNAR KALERVO BONSDORFF	Sipoon kunta Sipoon kunta	04.06.2024 21:36 04.06.2024 10:37

Arviointikertomus 2023, asiakirja 1

Tämä sopimus on sähköisesti allekirjoitettu.
Voit varmistaa Adobe Acrobatilla sähköisen allekirjoituksen eheyden.